

Pöytäkirja
Suomen ortodoksisen kirkon kirkolliskokous
Valamon Kristuksen kirkastumisen luostarissa 27.-30.11.2023

SUOMEN ORTODOKSINEN KIRKOLLISHALLITUS

*Karjalankatu 1, 70110 Kuopio
puh. 0206 100 210, faksi 0206 100 211
kirkollishallitus@ort.fi*

Sisällysluettelo

Pöytäkirjan hakemisto	3–4
I täysistunto	5–15
II täysistunto	16
III täysistunto	17–22
IV täysistunto	23–27
V täysistunto	28–32
VI täysistunto	33–39
VII täysistunto	40–58
Pöytäkirjan allekirjoitukset	59
Pöytäkirjan tarkastus	60

Pöytäkirjan hakemisto

Asia	I käsittely	II käsittely
Asia 1. Puheenjohtajiston ja sihteeristön toteaminen sekä varapuheenjohtajien valitseminen, kirkolliskokouksen ääntenlaskijoiden valinta	I täysistunto, pöytäkirjan sivu 9	
Asia 2. Kirkolliskokouksen asialuettelon vahvistaminen ja asioiden käsittely valiokunnissa	I täysistunto, pöytäkirjan sivut 10–11	
Asia 3. Kirkolliskokouksen menojen kattaminen, päättäminen edustajien ja avustajien palkkioista	I täysistunto, pöytäkirjan sivu 11	
Asia 4. Kirkolliskokouksen valiokuntien jäsenten valitseminen	I täysistunto, pöytäkirjan sivut 11–12 ja 14	
Asia 5. Kirkollishallituksen asiantuntijajäsenten valitseminen	I täysistunto, pöytäkirjan sivu 12	
Asia 6. Ortodoksisen kirkon kirkkojärjestyksen (12.12.2006/174 v. 2007) 58 §:n 1 momentin kumoaminen ja uuden 58 §:n 1 momentin vahvistaminen	II täysistunto, pöytäkirjan sivu 16	III täysistunto, pöytäkirjan sivu 19
Asia 7. Suomen ortodoksisen kirkon hallinnon ja talouden tarkastajien valinta	II täysistunto, pöytäkirjan sivu 16	III täysistunto, pöytäkirjan sivu 20
Asia 8. Suomen ortodoksisen kirkon tilinpäätös 2022, tilintarkastuskertomus vuodelta 2022 ja vastuuvapaudesta päättäminen	II täysistunto, pöytäkirjan sivu 16	III täysistunto, pöytäkirjan sivut 20–22
Asia 9. Suomen ortodoksisen kirkon vuoden 2024 talousarvio ja vuosien 2025–2026 taloussuunnitelmat	VI täysistunto, pöytäkirjan sivu 33	VII täysistunto, pöytäkirjan sivut 54–56
Asia 10. Esitys ortodoksisesta kirkosta annetun lain säännösten muuttamiseksi ja tähän liittyväksi hallituksen esitykseksi	VI täysistunto, pöytäkirjan sivu 33	VII täysistunto, pöytäkirjan sivut 40–53
Asia 11. Kirkolliskokousaloite jumalanpalveluskirjojen toimittamisesta	V täysistunto, pöytäkirjan sivu 28	VI täysistunto, pöytäkirjan sivut 33–34
Asia 12. Kirkolliskokousaloite avustuksesta kolttasaamelaisten uudelleenasettamisen 75 vuotisjuhlaan	VI täysistunto, pöytäkirjan sivu 33	VII täysistunto, pöytäkirjan sivu 56–57
Asia 13. Kirkolliskokousaloite seurakuntien hallinnon ja toiminnan kehittämistä kohti pyhäkokeskeistä toimintaa	II täysistunto, pöytäkirjan sivu 16	III täysistunto, pöytäkirjan sivu 17
Asia 14. Kirkolliskokousaloite liturgisten tekstien, jumalanpalvelus- ja toimituskirjojen sekä papiston käsikirjojen digitoimisesta ja tallentamisesta, sekä digitaalisen nuotti- ja äänitepankin luomisesta Ortodoksisto-sivustolle	V täysistunto, pöytäkirjan sivu 28	VI täysistunto, pöytäkirjan sivut 34–35
Asia 15. Kirkolliskokousaloite seurakuntien ja luostarien kiinteistö- ja irtaimistovakuutusten nykyisiin sopimuksiin ja vahinkohistoriaan perehtymisestä ja mahdollisuudesta luopua vakuuttamisesta	III täysistunto, pöytäkirjan sivu 17	IV täysistunto, pöytäkirjan sivut 23–24

Asia 16. Kirkolliskokousaloite ikonimaalausperinteen siirtämisestä, sen kirjaamisesta 94 § kirkkojärjestykseen ja toteutuksen valvomisesta	V täysistunto, pöytäkirjan sivu 28	VI täysistunto, pöytäkirjan sivut 35
Asia 17. Kirkolliskokousaloite koskien Suomen ortodoksisen kirkon kulttuurihistoriallisesti merkittävien kirkollisten rakennusten ja irtaimiston ylläpitoa, suojelua ja toimenpiteiden rahoitusta	III täysistunto, pöytäkirjan sivu 17	IV täysistunto, pöytäkirjan sivut 24–25
Asia 18. Kirkolliskokousaloite kirkon ympäristöohjeiston tarkastaminen ja päivittäminen	III täysistunto, pöytäkirjan sivu 17	IV täysistunto, pöytäkirjan sivut 26
Asia 19. Kirkolliskokousaloite perustettavasta hankkeesta ukrainalaisten pakolaisten keskuudessa tehtävään projektityöhön vuosiksi 2024–2027	V täysistunto, pöytäkirjan sivu 28	VI täysistunto, pöytäkirjan sivut 36–37
Asia 20. Kirkolliskokousaloite ukrainan kielistä työtä tekevän papin sijoituspaikan siirtämisestä Pohjois-Suomeen	V täysistunto, pöytäkirjan sivu 28	täysistunto, pöytäkirjan sivu 37
Asia 21. Kirkolliskokousaloite toimintaohjelma Suomeen paenneiden ukrainalaisten ortodoksien vaikuttavaksi ja pitkäjänteiseksi tukemiseksi	V täysistunto, pöytäkirjan sivu 28	VI täysistunto, pöytäkirjan sivut 36–37
Asia 22. Kirkolliskokousaloite määrärahasta monikulttuurisen työn projektille 2024–2026	IV täysistunto, pöytäkirjan sivu 23	V täysistunto, pöytäkirjan sivu 29
Asia 23. Kirkolliskokousaloite yhteinen ortodoksinen pääsiäinen	V täysistunto, pöytäkirjan sivu 28	VI täysistunto, pöytäkirjan sivut 38–39
Asia 24. Kirkolliskokousaloite keskusrahastomaksujen määräytymisperusteiden ja niiden käytön mukauttamiseksi kirkon nykytilannetta vastaavaksi	IV täysistunto, pöytäkirjan sivu 23	V täysistunto, pöytäkirjan sivut 30
Asia 25. Kirkolliskokousaloite demokraattisen päätöksenteon ja avoimen hallinnon edistämiseksi	IV täysistunto, pöytäkirjan sivu 23	V täysistunto, pöytäkirjan sivu 30–31
Asia 26. Kirkolliskokousaloite säännösmuutokset hyvän hallinnon ja demokratian edistämiseksi	IV täysistunto, pöytäkirjan sivu 23	V täysistunto, pöytäkirjan sivu 31–32
Asia 27. Kirkolliskokousaloite selvityksestä kirkon koulutusasioita koskevien säädösten päivitystarpeesta	V täysistunto, pöytäkirjan sivu 28	VI täysistunto, pöytäkirjan sivu 39

Kirkolliskokouksen I täysistunto 27. marraskuuta 2023 klo 13.00–17.11

Kutsu kirkolliskokoukseen

Helsingissä 30.5.2023

Dnro 83/02/23

Suomen ortodoksisen arkkipiispakunnan kirkolliskokousedustajille toimikaudella 1.6.2023–31.05.2027

Kutsu kirkolliskokoukseen

Suomen ortodoksisen kirkon kirkolliskokous kokoontuu 27.–30.11.2023 Valamon Kristuksen kirkastumisen luostarissa.

Kirkolliskokouksen työskentely aloitetaan luostarin pääkirkossa maanantaina klo 12 toimitettavan rukouspalveluksen jälkeen Valamon kulttuurikeskuksessa.

Siunaten,

Leo

Helsingin ja koko Suomen arkkipiispa

***

1. Alkurukous

Alkurukouksena laulettiin ”Tänään Pyhän Hengen armo kokosi meidät yhteen”.

2. Läsnäolijoiden toteaminen

Puheenjohtajan toiminut arkkipiispa Leo avasi I täysistunnon.

Kirkolliskokouksen lakimies Jouni Heino suoritti nimenhuudon. Todettiin, että kaikki edustajat itse, lukuun ottamatta Mikael Sundkvistia olivat paikalla. **Liite 1.**

3. Patriarkan tervehdys

Hänen Kaikkipyhyytensä, Ekumeenisen patriarkan Bartolomeoksen tervehdys Suomen ortodoksisen kirkon papiston ja maallikkojen kokoukselle 27.–30. marraskuuta 2023.

Korkeasti Pyhitetylle Helsingin ja koko Suomen arkkipiispa Leolle, rakkaalle veljemme ja kanssapalvelijamme Pyhässä Hengessä, sekä Suomen ortodoksisen kirkon papiston ja maallikoiden kokouksen arvostetuille osallistujille; rakkaat lapset Kristuksessa: Jumalan runsas armo, joka on kaiken rauhan ja viisauden lähde, olkoon teidän kanssanne.

Suurella ilolla ja isällisellä huolenpidolla välitämme vilpittömät terveiset teille, jotka olette kokoontuneet Uuden Valamon luostariin Suomen ortodoksisen kirkon papiston ja maallikoiden tärkeään kokoukseen. Vaikka me Kristuksen Pyhässä ja Suuressa Kirkossa Konstantinopolissa – joka on kaikkien kaupunkien kuningatar – olemme fyysisesti kaukana tästä kunnioitetuista kokouksesta, olemme yhtä Kristuksessa teidän valmistauduttuunne asettamaan kirkollenne tulevaisuuden suunnan.

Olemme lujasti vakuuttuneita siitä, että kirkolla on painava vastuu ja jumalallinen tehtävä ei ainoastaan kaitsea uskollisen laumansa sieluja vaan myös ulottaa tarkkaavaista huolenpitoaan kaikkeen

luomakuntaan, jonka Kaikkivaltias on uskonut meidän huostaamme. Tunnustakaamme myös ihmiskunnan ensiarvoisen tärkeä rooli sen nimeäminä taloudenhoitajina.

Kirkon alati muotoutuvassa kuvakutoelmassa muutos on väistämätöntä, kun pyrimme mukauttamaan toimintaamme uskovaisten tarpeisiin ja ympärillämme olevan maailman haasteisiin. Samalla kun vaalimme uskomme ajattomia totuuksia ja dogmeja, on tärkeää pohtia myös sitä, kuinka kirkon kanonit ja lait voivat paremmin palvella yhteisömme hengellistä hyvinvointia. Näin tehdessämme pysymme uskollisina ortodoksiselle perinteelle, joka on aina mahdollistanut lempeän joustavuuden kanonisen kehyksensä sisällä antaen meille keinot sopeutua elämän muuttuviin olosuhteisiin.

Muistakaamme, että uskomme on ankkuroitu muuttumattomaan Jumalan Sanaan, mutta kun navigoimme nykymaailmassa, meidän on jatkettava tämän Sanan tulkintaa ja soveltamista tavoilla, jotka resonoivat ihmisten sydämissä ja mielissä. Kirkkomme laki on ohjaava valo, joka auttaa meitä kulkemaan hengellisen elämän mutkikasta polkua pelastus Kristuksessa lopullisena tavoitteenamme. Tulkitsevat muutokset eivät poikkea perinteestä, vaan vahvistavat sitoutumisemme ortodoksisen uskomme ja tehtäväämme julistaa evankeliumia maailman kaikkiin kolkkiin.

Pyydämme teitä kaikkia osallistumaan teologiseen pohdintaan ja rukoukseen, sekä olemaan hengellisesti tarkkaavaisia keskustelujenne aikana. Kirkkolain kokonaisvaltainen uudistaminen ja ympäristöohjeistuksenne huolellinen tarkistus ovat äärimmäisen tärkeitä pyrkimyksiä, sillä ne muodostavat hedelmällisen maaperän, jossa juuri satavuotista autonomiaansa juhlinut Suomen ortodoksinen kirkko kasvaa tuleviin sukupolviin. Ohjatkoot kokouksenne päätöksiä Herramme iankaikkiset opetukset ja pyhien isien viisaus.

Tämän kaiken mielessä pitäen rukoilemme hartaasti Pyhän Hengen laskeutuvan kokouksenne ylle, valaisemaan mielenne ja sytyttämään sydämenne kun pohditte näitä merkittäviä asioita. Perustukoot tekemänne päätökset jumalalliseen rakkauteen, joka yhdistää meidät kaikki yhdeksi ruumiiksi Kristuksessa. Rukoilemme, että pyrkimyksenne toimisivat innostuksen majakkana ja loistavana esimerkkinä Suomen ortodoksisen kirkon jäsenille ja koko maailmalle.

Ekumeenisessa patriarkaatussa 27. marraskuuta 2023

Isällisellä rakkaudella ja patriarkaalisin siunauksin,

Bartolomeos

Konstantinopolin, Uuden Rooman arkkipiispa ja Ekumeeninen patriarkka

***

4. Arkkipiispan avauspuhe

Kristuksessa rakkaat esipaimenet, hyvät kirkolliskokousedustajat: isät, sisaret ja veljet!

Toivotan teidät kaikki sydämellisesti tervetulleiksi tänne Valamon Kristuksen Kirkastumisen luostariin aloittamaan vuosittaista kirkolliskokoustamme. Aivan erityisesti haluan tervehtiä kaikkia uusia, ensimmäistä kertaa kirkolliskokoukseen valittuja edustajia. Iloitsen ja kiitän teitä siitä, että olette osoittaneet halua tulla kantamaan vastuuta kirkkomme päätöksenteosta.

Käsitlemme näinä päivinä toimintakertomuksia, tilinpäätöksiä ja talousarvioita. Niiden ohella asialuettelossa on ennätysmäärä aloitteita, kuten myös edelliseltä toimikaudelta perityviä esityksiä, joista päättäessämme tulemme linjaamaan merkittäväällä tavalla kirkkomme tulevaisuutta.

Kirkossamme on käynnissä yli kymmenen vuotta kestänyt hallinnon uudistus. Uudistuminen ei lopu, mutta nyt ollaan tietystä mielessä jo loppusuoralla. Katson, että nyt meidän on hyvä saattaa hallintoon liittyvät keskeiset uudistukset päätökseen, jotta saamme valjastettua energiamme niihin asioihin, joissa haluamme seuraavaksi edistyä: Ukrainasta sotaa paenneiden pakolaisten kotouttamiseen, lasten, nuorten ja nuorten aikuisten kutsumisessa aktiiviseen seurakuntayhteyteen, työhyvinvoinnin parantamiseen ja ilmastotyöhön sekä moneen muuhun.

Ehkä merkittävin yksittäinen ja jo useita vuosia vireillä ollut hanke on jo 17 vuotta käytössä ollut kirkkomme lain päivittäminen. Tässä hankkeessa kulminoituu pitkälti hallinnonuudistuksemme pitkäaikainen kehitystyö. Nyt esitys lain muutoksista on käynyt läpi perusteellisen valmisteluprosessin ja se on viimein mahdollista saattaa myös kirkolliskokouksen osalta päätökseen lähettämällä hallituksen esityksen muotoon laadittu lakimuutos opetus- ja kulttuuriministeriöön lopullisesti valmisteltavaksi. Eduskunta käsittelee lakimuutoksen ministeriön esityksen pohjalta. Lakimuutoksen tultua hyväksytyksi eduskunnassa pääsemme jatkamaan nyt tausta-aineistona olevan kirkkojärjestyksen muutosehdotusten parissa.

Myös kiinteistöasiat herättävät aina keskustelua. Varsinkin suuret peruskorjaushankkeet joskus arvaamattomine lisäkustannuksineen voivat horjuttaa seurakuntien taloutta vakavasti. Näin on käynyt äskettäin Wanhan pappilatalon peruskorjauksessa Kaakkois-Suomen seurakunnassa ja näin voi käydä muuallakin, jos suuriin korjaushankkeisiin ei saada ulkopuolista rahoitusta. Samaan aikaan pyhäkköjemme yhteenlaskettu korjausvelka kasvaa inflaation syödessä investointien pääomaa.

Seurakuntien yhdistyminen on tuonut esiin tarpeen vahvistaa kiinteistöalan osaamista, aivan kuten kiinteistötyöryhmä työssään ennusti. Emme voi tukeutua tässä enää pelkän vapaaehtoistyön tai kirkkoherrojen ja luottamushenkilöiden osaamiseen. Seurakuntien on harkittava tarkemmin tätä yhtälöä ja panostettava kiinteistökysymysten ratkaisemiseen ennen kuin haasteet muuttuvat toiminnallisiksi ongelmiksi.

Seurakuntien ennustettua jyrkempi jäsenmäärän lasku asettaa haasteita kirkon taloudelle. Samaan aikaan kirkon lisääntyvät velvoitteet ja julkisen toimijan rooli edellyttävät, että kirkolla on käytössään asiantuntevaa ja tarpeen mukaan lisäkoulutusta saavaa henkilöstöä. Kirkon yhteinen taloustoimisto toimii seurakuntien apuna talouden ja palkanlaskennan asiantuntijatehtävissä. Toimivien järjestelmien käyttöönotto ja päivittäminen helpottavat arkea, ja tarpeeseen tulisivat esimerkiksi matkalasku- ja arkistointijärjestelmä sekä henkilöstöhallinnon työvälineet. Päätöksenteossa tulee siis huomioida päätösten taloudelliset vaikutukset ja niiden riittävä resurssointi.

Kuluva vuosi on jälleen osoittanut myös uskonnonlukutaidon yhteiskunnallisen merkityksen. Pohjaa tälle rakennetaan jo peruskoulussa ja lukiossa, joissa annettava uskonnon opetus tavoittaa monia, myös Suomen ortodoksiseen kirkkoon kuulumattomia mutta kulttuuritaustaltaan ortodoksisen uskonnon opetuksen piiriin kuuluvia oppilaita. Keskustelu uskonnonopetuksesta on vilkasta, ja katsomusopetuksen työryhmä selvittää eri toteuttamistapoja, ottaen huomioon myös vähemmistökatsomukset. Tulevaisuuden katsomusaineiden opetusmallista tehtävä päätös on yhteiskunnallinen ja poliittinen. Seurakuntien tuella on merkittävä rooli uskonnon opetuksen toteutuksessa, erityisesti koululaisjumalanpalvelusten järjestämisessä mutta myös paljon muussa.

Työssä jaksamisen kysymykset ovat olleet ajankohtaisia jo pidemmän aikaa kirkossamme. Ottamalla ne vakavasti ja etsimällä niihin todellisia vastauksia kirkkomme voisi olla edelläkävijöiden joukossa.

Kirkko odottaa ja edellyttää työntekijöiltään paljon, mutta kirkon kannalta on myös ensiarvoisen tärkeää, että työntekijöillä säilyy ilo työn tekemiseen, ja että heidän elämänsä kuuluu työn ohessa hyvää.

Valitettavasti näin ei aina ole. Papistomme avioerojen määrä on kasvussa ja niiden määrä saattaa olla suhteutettuna jopa suurempi mitä evankelis-luterilaisessa kirkossa. Särö sakramentaalisessa aviosuhteessa on aina tragedia ja kirkossa se voi tulla esteeksi myös työssä jatkamiselle tai siinä jaksamiselle. Tässä onkin itsetutkiskelun paikka: meidän esipaimenten on pohdittava, miten voisimme jatkossa tukea papistoa ja heidän perheitään entistä paremmin.

Samalla on hyvä muistaa, että myös seurakunnan maallikkojäsenten kohdalla ortodoksisen identiteetin tulisi ohjata heitä luonnostaan sekä Jumalan että lähimmäisen palvelemiseen, yhteisön osana elämiseen. Tässä kohdin on hyvä muistaa viime viikolla kuollonuneen nukkuneen kunnianarvoisan rovasti Leo Iltolan hieno kommentti: ”Ihmisen pitää antaa itsensä kirkolle. Ja silloin kirkko myös antaa, valtavasti!”

Hyvät kirkolliskokousedustajat! Kirkkomme satavuotisen autonomian juhla Ekumeenisen patriarkaatin yhteydessä ei pääty vuoden vaihteeseen, vaan se jatkuu työnä, jolla rakennamme toivoaksemme edellytyksiä seuraavalle sadalle vuodelle. Siihen antoi voimaa patriarkkamme Bartolomeoksen onnistunut syyskuinen vierailu, jonka aikana saimme nauttia ja voimaantua Kirkon yhtenäisyyttä rakentaneesta tunnelmasta, josta myös Hänen Kaikkipyhyytensä kiitti henkilökohtaisesti useaan otteeseen.

Toivon, että mahdollisimmat monet ovat muistaneet vielä juhlahumunkin jälkeen palata pohtimaan patriarkkamme antamia isällisiä ohjeita. Seuraavan sadan vuoden palvelusmatkaa tässä maassa ohjatkoon avoimuus, inklusiivisuus ja nuoruuden henki, hän painotti autonomiamme kiitosrukouspalveluksessa Uspenskin katedraalissa.

Avoimuus liittyy erityisesti meitä ympäröivän maailman muutoksiin. Ortodoksisen kristillisyyden kohtalo riippuu siitä, miten voimme Jumalaan luottaen sopeutua teknologian sekä tekoälyn tuomiin muutoksiin säilyttäen samalla uskomme ja perinteemme.

Inklusiivisuuden ajatus_ilmastonmuutoksen ja luontokadon aikana pitää sisällään kaikki ihmiset ja koko luomakunnan. Tämä heijastaa varhaisimman apostolisen yhteisön näkemystä ja opetusta koko luodun luomakunnan kunnioittamisesta. Tätä seuraamalla tulemme toivon ja pelastuksen majakaksi kaikille, riippumatta uskonnosta, rodusta, kulttuurista tai sukupuolesta. Kirkon tulevaisuus on avoimuudessa ja universaaliudessa, ei lahkolaisuudessa.

Nuorempien sukupolvien tukeminen on velvollisuutemme. Nuoret eivät ole vain kirkkomme tulevaisuutta, vaan myös sen nykyisyys. Nuoret pitävät kirkkomme elinvoimaisena ja energisenä maailmassa. He opettavat meitä olemaan pelkäämättä muutoksia ja kehitystä.

Nämä ovat arvovalintoja, joiden merkitys korostuu entisestään niukkenevassa taloustilanteessa. Ne koskettavat kaikkia kirkon elämän osa-alueita. Pidämmekö esimerkiksi arvossa kirkon kulttuuriperintötyötä tai yhteydenpitoa jäsenistöömme? Pyrimmekö pitämään kaikin voimin kiinni kaikesta mitä meillä on joskus ollut vai uskallammeko pohtia, mikä on tarpeen tässä ajassa? Ennen kaikkea, onko meillä yhteistä tahtoa kehittyä?

Nämä ovat vakavia kysymyksiä. Jos keskitymme ainoastaan yrityksiin välttää vaikeuksia tässä hetkessä, on olemassa vaara, että kadotamme yhteyden siihen, mistä olemme tulleet ja mihin oikeastaan olemme matkalla. Patriarkkamme kehotuksia mukaillen meidän ei tule sulkea silmiämme arkipäivän ongelmilta, mutta meidän tulee nähdä myös kauemmas. Meidän tulee suunnitella ja organisoida nyt tapahtuvaa yhdessä mutta myös unelmoida yhdessä asioista, joita kaipaamme. Mitä selvemmin näemme määränpään, sen helpompaa on pysyä oikeassa suunnassa. Ja jos kohtaamme haasteita, uskokaamme, että se mikä on vaikeaa, voi tuottaa jotakin todella hyvää ja merkittävää. Näin saamme aivan uusia edellytyksiä todistaa kirkon perimmäisestä tehtävästä myös meitä seuraaville sukupolville.

Julistan Suomen ortodoksisen kirkon vuoden 2023 kirkolliskokouksen avatuksi ja toivotan sen työlle Kolmiyhteisen Jumalan siunausta.

***

5. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin. **Liite 2**

6. Asia 1. Puheenjohtajiston ja sihteeristön toteaminen sekä varapuheenjohtajien valitseminen

Kirkollishallituksen esitys:

Puheenjohtajisto ja sihteeristö

Kirkolliskokouksen puheenjohtajistona on (OrtK 174/2007 40 §):

Puheenjohtaja	arkkipiispa Leo
1. varapuheenjohtaja	metropoliitta Arseni
2. varapuheenjohtaja	metropoliitta Elia

Varapuheenjohtajisto

Kirkolliskokous (OrtK 174/2007 40 §) kutsuu 3. varapuheenjohtajaksi pappisjäsenen ja 4. varapuheenjohtajaksi maallikkojäsenen.

Päätös:

Kirkollishallituksen esityksen mukaisesti.

Varapuheenjohtajiksi valittiin Rauno Pietarinen ja Jussi Kauhanen

***

Kirkollishallitus (OrtK 174/2007 40 §) on nimennyt vuoden 2023 kirkolliskokouksen lakimieheksi Jouni Heinon ja sihteeriksi ma. hallintosihteeri Merja Vartiainen.

Päätös:

Kirkollishallituksen esityksen mukaisesti.

***

Äänten laskijoiden valinta

Valitaan kaksi ääntenlaskijaa kirkolliskokouksen ajaksi.

Päätös:

Ääntenlaskijoiksi valittiin Tanja Leskinen ja Kim Kilpinen.

***

Tervehdysten lähettäminen

Päätös:

Kirkolliskokouksen päätteeksi Arkkipiispan kansliasta lähetettiin 30.11.23 kiitostervehdys

Konstantinopolin, Uuden Rooman arkkipiispa ja Ekumeeninen patriarkka Bartolomeoselle.

***

7. Asia 2. Kirkolliskokouksen asialuettelon vahvistaminen ja asioiden käsittely valiokunnissa

a) Kirkolliskokouksen asialuettelon vahvistaminen

Kirkollishallituksen esitys vuoden 2023 kirkolliskokouksen asialuetteloksi:

Kokouksen järjestäytyminen

1. Puheenjohtajiston ja sihteeristön toteaminen sekä varapuheenjohtajien valitseminen, kirkolliskokouksen äänenlaskijoiden valinta
2. Kirkolliskokouksen asialuettelon vahvistaminen ja asioiden käsittely valiokunnissa
3. Kirkolliskokouksen menojen kattaminen, päättäminen edustajien ja avustajien palkkioista

Kirkollishallituksen esitykset

4. Kirkolliskokouksen valiokuntien jäsenten valinta
5. Kirkollishallituksen asiantuntijajäsenten valinta
6. Ortodoksisen kirkon kirkkojärjestyksen (12.12.2006/174 v. 2007) 58 §:n 1 momentin kumoaminen ja uuden 58 §:n 1 momentin vahvistaminen
7. Suomen ortodoksisen kirkon hallinnon ja talouden tarkastajien valinta
8. Suomen ortodoksisen kirkon tilinpäätös 2022, tilintarkastuskertomus vuodelta 2022 ja vastuuvapaudesta päättäminen
9. Suomen ortodoksisen kirkon vuoden 2024 talousarvio ja vuosien 2025–2026 taloussuunnitelmat
10. Esitys ortodoksisesta kirkosta annetun lain säännösten muuttamiseksi ja tähän liittyväksi hallituksen esitykseksi
11. Kirkolliskokousaloite jumalanpalveluskirjojen toimittamisesta
12. Kirkolliskokousaloite avustuksesta kolttasaamelaisten uudelleenasettamisen 75 vuotisjuhlaan
13. Kirkolliskokousaloite seurakuntien hallinnon ja toiminnan kehittämiseksi kohti pyhäkkökeskeistä toimintaa
14. Kirkolliskokousaloite liturgisten tekstien, jumalanpalvelus- ja toimituskirjojen sekä papiston käsikirjojen digitoimisesta ja tallentamisesta, sekä digitaalisen nuotti- ja äänitepankin luomisesta Ortodoksisto-sivustolle
15. Kirkolliskokousaloite seurakuntien ja luostarien kiinteistö- ja irtaimistovakuutusten nykyisiin sopimuksiin ja vahinkohistoriaan perehtymisestä ja mahdollisuudesta luopua vakuuttamisesta
16. Kirkolliskokousaloite ikonimaalausperinteen siirtämisestä, sen kirjaamisesta 94 § kirkkojärjestykseen ja toteutuksen valvomisesta
17. Kirkolliskokousaloite koskien Suomen ortodoksisen kirkon kulttuurihistoriallisesti merkittävien kirkollisten rakennusten ja irtaimiston ylläpitoa, suojelua ja toimenpiteiden rahoitusta
18. Kirkolliskokousaloite kirkon ympäristöohjeiston tarkastaminen ja päivittäminen
19. Kirkolliskokousaloite perustettavasta hankkeesta ukrainalaisten pakolaisten keskuudessa tehtävään projektityöhön vuosiksi 2024–2027
20. Kirkolliskokousaloite ukrainan kielistä työtä tekevän papin sijoituspaikan siirtämisestä Pohjois-Suomeen
21. Kirkolliskokousaloite toimintaohjelma Suomeen paenneiden ukrainalaisten ortodoksien vaikuttavaksi ja pitkäjänteiseksi tukemiseksi
22. Kirkolliskokousaloite määrärahasta monikulttuurisen työn projektille 2024–2026
23. Kirkolliskokousaloite yhteinen ortodoksinen pääsiäinen
24. Kirkolliskokousaloite keskusrahastomaksujen määräytymisperusteiden ja niiden käytön

- mukauttamiseksi kirkon nykytilannetta vastaavaksi
25. Kirkolliskokousaloite demokraattisen päätöksenteon ja avoimen hallinnon edistämiseksi
  26. Kirkolliskokousaloite säännösmuutokset hyvän hallinnon ja demokratian edistämiseksi
  27. Kirkolliskokousaloite selvityksestä kirkon koulutusasioita koskevien säädösten päivitystarpeesta

Tiedoksi merkittävät asiat

28. Vuoden 2022 kirkolliskokouksen päätösten seuranta ja jatkotoimet
29. Koulutustoimikunnan raportti ja kirkon työelämäopintojen päivittäminen
30. Keskusrahaston ja seurakuntien yhteiset tulos- ja taselaskelmat sekä Valamon luostarin ja Lintulan luostarin tilinpäätökset vuodelta 2022
31. Yhdistelmä-laskelma, joka käsittää kirkon keskusrahaston tilinpäätöksen, Skiitta Oy:n tilinpäätöksen sekä Konevitsan ja Petsamon luostarien tilinpäätökset vuodelta 2022
32. Skiitta osakeyhtiön talousarvio vuodelle 2024 ja suunnitelmavuodet 2025–2026
33. Palvelualueiden toimintakertomukset vuodelta 2022
34. Hiippakuntien toimintakertomukset vuodelta 2022
35. Hiippakuntien toimintasuunnitelmat vuodelle 2023
36. Eri hiippakuntien seurakuntien raportit tavoite- ja toimintasuunnitelmien toteutumisesta

Päätös:

Kirkollishallituksen esityksen mukaisesti.

***

b) Asioiden käsittely valiokunnissa

Asiasta päätetään kohdassa 12 (Kirkolliskokouksen työjärjestys 12 §).

Päätös:

Päätettiin, että tämän asiakohdan osalta päätös tehdään lähetekeskustelun jälkeen asiakohdassa 12.

***

8. Asia 3. Kirkolliskokouksen menojen kattaminen, päättäminen edustajien ja avustajien palkkioista

Kirkollishallituksen esitys:

Kirkollishallitus esittää kirkolliskokoukselle, että kirkolliskokouksen menot katetaan keskusrahaston varoista ja että edustajille, sihteereille ja avustajille suoritetaan palkkiot ja korvaukset seuraavasti:

1. Matkakorvaukset ja päivärahat toimihenkilöille maksetaan kirkon työehtosopimuksen mukaan.
2. Toimihenkilöiden osalta mahdollinen ylityö pidetään vapaana.
3. Edustajien ja avustajien majoitus sekä matkakorvaukset kokouspäivinä maksetaan suoraan kirkon varoista. Palkkioina suoritetaan kokouspäiviltä puhemiehistölle 60 euroa ja muille kokousedustajille 50 euroa. Palkkion lisäksi kokousedustajille korvataan kokouksesta aiheutuneet todelliset ansionmenetykset. Edustajat vastaavat mahdollisista puhelinkuluistaan itse.
4. Valiokuntien puheenjohtajille ja sihteereille maksetaan palkkiona 60 euroa kokouspäivältä.
5. Edustajille ei makseta kokouspäiviltä erillistä päivärahaa.
6. Edustajien tulee hakea korvauksia kahden kuukauden kuluessa kirkolliskokouksen päättymisestä.

Päätös:

Kirkollishallituksen esityksen mukaisesti.

***

9. Asia 4. Kirkolliskokouksen valiokuntien jäsenten valinta**Kirkollishallituksen esitys**

Ehdotuksessa on huomioitu kirkolliskokouksen edustajien omat toiveet, kirkollishallitukselle toimitetuista ansioluetteloista ilmenevä ammattitaito, aikaisempi työskentely valiokunnissa, esteellisyydet, sukupuolijakauma sekä jäsenten lukumääräinen jakautuminen mahdollisimman tasapuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti eri valiokuntien välillä.

Kirkollishallitus esittää kirkolliskokoukselle seuraavanlaista valiokuntajakoa:

Lakivaliokunta: Arkkimandriitta Mikael, Bly Ritva, Huttunen Heikki, Leskinen Tanja, Palola Elina, Sidoroff Mikko, Tolvanen Matti

Sivistysvaliokunta: Kilpinen Kim, Kivimäki Raija, Nykänen Timo, Pahkala Kaisa, Pietarinen Rauno, Roszczenko Aleksander, Saarinen Ulla, Tchervinskij-Matsi Irina

Hallintovaliokunta: Brodtkin Jefim, Halonen Pirjo, Kallinen Kimmo, Kauhanen Jussi, Lang Dmytro, Laukkanen Sofia, Sundkvist Mikael, Tynkkynen Timo

Talousvaliokunta: Hynninen Jari, Lampropoulos Ioannis, Lindström Anja, Merras Teo, Niemi Ludmila, Salmikangas Anna-Katriina, Tikkinen Matti, Vainio Jaakko, Vuolukka Kaisa

Tarkastusvaliokunta: Arkkimandriitta Mikael, Lampropoulos Ioannis, Palola Elina, Tolvanen Matti

Päätös:

Hallintovaliokunnasta siirtyi Timo Tynkkynen talousvaliokuntaan. Talousvaliokunnasta siirtyi Jaakko Vainio hallintovaliokuntaan. Muilta osin valiokuntien kokoonpano kirkollishallituksen esityksen mukaisesti.

***

Istuntotauko klo 13.30–14.00.

Nimihuuto istuntotauon jälkeen

Kirkolliskokouksen lakimies Jouni Heino suoritti nimihuudon. Todettiin, kaikki edustajat itse, lukuun ottamatta Mikael Sundkvistia olivat paikalla. **Liite 1.**

***

10. Asia 5. Kirkollishallituksen asiantuntijajäsenten valinta

Kirkollishallituksen esitys

Kirkolliskokous valitsee toimikaudekseen kirkollishallituksen neljä asiantuntijajäsentä ja henkilökohtaista varajäsen OrtL:n 31 ja 32 §:n mukaisesti.

Kirkollishallitus esittää, että kirkolliskokous valitsee toimikaudekseen kirkollishallituksen neljä asiantuntijajäsentä ja heille henkilökohtaiset varamiehet.

Päätös:

Pappisjäseneksi valittiin Mikko Sidoroff ja hänen varahenkilökseen Jaakko Vainio. Lakijäseneksi valittiin Peter Saramo ja hänen varahenkilökseen Matti Tolvanen. Maallikkojäseneksi valittiin Ritva Bly ja hänen varahenkilökseen Elina Palola sekä Tanja Leskinen ja hänen varahenkilökseen Jefim Brodkin.

***

11. Lähetekeskustelu

Anja Lindström käytti puheenvuoron asiaan 9. Vuoden 2024 talousarvio ja taloussuunnitelmat 2025–2026. **Liite 3.**

Ritva Bly, Jefim Brodkin, Matti Tolvanen ja Jaakko Vainio käyttivät puheenvuorot asiaan 10. Esitys ortodoksisesta kirkosta annetun lain säännösten muuttamiseksi ja tähän liittyväksi hallituksen esitykseksi. **Liitteet 4, 5, 6 ja 7.**

Metropoliitta Arseni käytti puheenvuoron asiaan 11. Kirkolliskokousaloite jumalanpalveluskirjojen toimittamisesta.

Rauno Pietarinen ja Jaakko Vainio käyttivät puheenvuorot asiaan 12. Kirkolliskokousaloite avustuksesta kolttaasaamelaisten uudelleenasettamisen 75 vuotisjuhlaan. **Liitteet 8 ja 9.**

Jefim Brodkin käytti puheenvuoron asiaan 13. Kirkolliskokousaloite seurakuntien hallinnon ja toiminnan kehittämisestä kohti pyhäkkökeskeistä toimintaa. **Liite 10.**

Kaisa Pahkala käytti puheenvuoron asiaan 14. Kirkolliskokousaloite liturgisten tekstien, jumalanpalvelus- ja toimituskirjojen sekä papiston käsikirjojen digitoimisesta ja tallentamisesta, sekä digitaalisen nuotti- ja äänitepankin luomisesta Ortodoksisto-sivustolle. **Liite 11.**

Ioannis Lampropoulos käytti puheenvuoron asiaan 15. Kirkolliskokousaloite seurakuntien ja luostarien kiinteistö- ja irtaimistovakuutusten nykyisiin sopimuksiin ja vahinkohistoriaan perehtymisestä ja mahdollisuudesta luopua vakuuttamisesta.

Kim Kilpinen, Irina Tchervinskij-Matsi, Metropoliitta Arseni käyttivät puheenvuorot asiaan 16. Kirkolliskokousaloite ikonimaalausperinteen siirtämisestä, sen kirjaamisesta 94 § kirkkojärjestykseen ja toteutuksen valvomisesta. **Liitteet 12, 13.**

Ioannis Lampropoulos, Jaakko Vainio, Timo Tynkkynen ja Rauno Pietarinen käyttivät puheenvuorot asiaan 17. Kirkolliskokousaloite koskien Suomen ortodoksisen kirkon kulttuurihistoriallisesti merkittävien kirkollisten rakennusten ja irtaimiston ylläpitoa, suojelua ja toimenpiteiden rahoitusta. **Liite 14.**

Heikki Huttunen käytti puheenvuoron asioiden 19, 20, 21, 22 ja 23 osalta. Kirkolliskokousaloite perustettavasta hankkeesta ukrainalaisten pakolaisten keskuudessa tehtävään projektityöhön vuosiksi 2024–2027. Kirkolliskokousaloite ukrainan kielistä työtä tekevän papin sijoituspaikan siirtämisestä Pohjois-Suomeen. Kirkolliskokousaloite toimintaohjelma Suomeen paenneiden ukrainalaisten ortodoksien vaikuttavaksi ja pitkäjänteiseksi tukemiseksi. Kirkolliskokousaloite määrärahasta monikulttuurisen työn projektille 2024–2026 ja kirkolliskokousaloite yhteinen ortodoksinen pääsiäinen.

Piispa Sergei käytti puheenvuoron asiaan 19. Kirkolliskokousaloite perustettavasta hankkeesta ukrainalaisten pakolaisten keskuudessa tehtävään projektityöhön vuosiksi 2024–2027. **Liite 15.**

Piispa Elia käytti puheenvuoron asiaan 20. Kirkolliskokousaloite ukrainan kielistä työtä tekevän papin sijoituspaikan siirtämisestä Pohjois-Suomeen.

Metropoliitta Arseni, Arkkimandriitta Mikael, Teo Merras ja Jaakko Vainio käyttivät puheenvuorot asiaan 23. Kirkolliskokousaloite yhteinen ortodoksinen pääsiäinen. **Liitteet 16, 17, 18.**

Anja Lindström käytti puheenvuoron asiaan 24. Kirkolliskokousaloite keskusrahastomaksujen määräytymisperusteiden ja niiden käytön mukauttamiseksi kirkon nykytilannetta vastaavaksi. **Liite 19.**

Ritva Bly, Elina Palola ja Jefim Brodikin käyttivät puheenvuorot asiaan 25. Kirkolliskokousaloite demokraattisen päätöksenteon ja avoimen hallinnon edistämiseksi. **Liitteet 20, 21 ja 22.**

Ritva Bly käytti puheenvuoron asiaan 26. Kirkolliskokousaloite säännösmuutokset hyvän hallinnon ja demokratian edistämiseksi. **Liite 23.**

Mikko Sidoroff käytti puheenvuoron asiaan 27. Kirkolliskokousaloite selvityksestä kirkon koulutusasioita koskevien säädösten päivitystarpeesta.

***

Istuntotauko klo 15.28–16.00

***

12. Asia 2 b Päätös asioiden käsittelystä valiokunnissa

Kirkollishallitus esittää, että asiat käsitellään valiokunnissa seuraavasti:

Hallintovaliokunta, asiat: 13, 25

Lakivaliokunta, asiat: 6, 10, 16, 23, 26, 27

Sivistysvaliokunta, asiat: 11, 14, 18, 19, 20, 21, 27

Talousvaliokunta, asiat: 7, 8, 9, 12, 15, 17, 22, 24

Ritva Bly esitti asian 18; Kirkolliskokousaloite kirkon ympäristöohjeiston tarkistaminen ja päivittäminen sekä asian 26; Kirkolliskokousaloite säännösmuutokset hyvän hallinnon ja demokratian edistämiseksi siirtoa ja käsittelyä hallintovaliokunnassa. Siirtoja kannatettiin.

Ulla Saarinen esitti asian 12; Kirkolliskokousaloite avustuksesta kolttasaamelaisten uudelleen asuttamisen 75 vuotisjuhlaan, asian 16; Kirkolliskokousaloite ikonimaalausperinteen siirtämisestä, sen kirjaamisesta 94 § kirkkojärjestykseen ja toteutuksen valvonnasta sekä asian 23; Kirkolliskokousaloite yhteisestä ortodoksisesta pääsiäisestä, ja 27; Kirkolliskokousaloite selvityksestä kirkon koulutusasioita koskevien säädösten päivitystarpeesta, asioiden siirtoa ja käsittelyä sivistysvaliokunnassa. Siirtoja kannatettiin.

Esittelyjen ja kannatettujen muutosesitysten osalta kättä nostamalla suoritettussa äänestyksessä selvä enemmistö edustajista oli muutosten kannalla, jotka siten tulivat kirkolliskokouksen päätökseksi.

Ludmila Niemi esitti asian 19; Kirkolliskokousaloite hankkeesta ukrainalaisten pakolaisten keskuudessa

tehtävään projektityöhön vuosiksi 2024–2027, asian 20; Kirkolliskokousaloite ukrainan kielistä työtä tekevän papin sijoituspaikan siirtämisestä Pohjois-Suomeen, sekä asian 21; Kirkolliskokousaloite toimintaohjelmasta Suomeen paenneiden ukrainalaisten ortodoksien vaikuttavaksi ja pitkäjänteiseksi tukemiseksi, asioiden siirtoa ja käsittelyä hallintovaliokunnassa.

Ludmila Niemen kannatetun muutosesityksen osalta kättä nostamalla suoritettussa äänestyksessä selvä enemmistö edustajista oli kirkollishallituksen pohjaehdotuksen kannalla, mikä siten tuli kirkolliskokouksen päätökseksi.

Päätös:

Päätettiin asioiden käsittelyt valiokunnissa seuraavasti;

Hallintovaliokunta, asiat: 13, 18, 25, 26

Lakivaliokunta, asiat: 6, 10

Sivistysvaliokunta, asiat: 11, 12, 14, 16, 19, 20, 21, 23, 27

Talousvaliokunta, asiat: 7, 8, 9, 15, 17, 22, 24

***

13. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta

Toinen täysistunto pidetään 28.11.2023 klo 14.00.

14. Ilmoitusasiat

Lähetekeskustelun puheenvuorot pyydetään lähettämään sähköisesti sihteeristölle, mikäli ne halutaan pöytäkirjan liitteeksi.

15. Loppurukous

Loppurukouksena laulettiin ”Totisesti on kohtuullista”.

16. Istunnon päättäminen

Puheenjohtaja päätti I täysistunnon klo 17.11.

***

Kirkolliskokouksen II täysistunto 28. marraskuuta 2023 klo 14.00–14.18

1. Alkurukous

Alkurukouksena laulettiin ”Taivaallinen kuningas”.

2. Läsnäolijoiden toteaminen

Puheenjohtajana toiminut metropoliitta Arseni avasi II täysistunnon.

Kirkolliskokouksen lakimies Jouni Heino suoritti nimenhuudon. Todettiin, että kaikki edustajat itse tai varaedustaja olivat paikalla. **Liite 1.**

3. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin. **Liite 24**

***

4. I Käsittely

Hallintovaliokunta

Asia 13. Kirkolliskokousaloite seurakuntien hallinnon ja toiminnan kehittämiseksi kohti pyhäkkökeskeistä toimintaa.

Asia laitettiin pöydälle.

Lakivaliokunta

Asia 6. Ortodoksisen kirkon kirkkojärjestyksen (12.12.2006/174 v. 2007) 58 §:n 1 momentin kumoaminen ja uuden 58 §:n 1 momentin vahvistaminen.

Asia laitettiin pöydälle.

Talousvaliokunta

Asia 7. Suomen ortodoksisen kirkon hallinnon ja talouden tarkastajien valinta.

Asia laitettiin pöydälle.

Asia 8. Suomen ortodoksisen kirkon tilinpäätös 2022, tilintarkastuskertomus vuodelta 2022 ja vastuuvapaudesta päättäminen.

Asia laitettiin pöydälle.

5. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta

Kolmas täysistunto päätettiin pitää 28.11.2023 klo 18.00.

6. Ilmoitusasiat

Ei ollut.

7. Istunnon päättäminen

Loppurukouksena laulettiin ”Totisesti on kohtuullista”.

Puheenjohtaja päätti II täysistunnon klo 14.18.

***

Kirkolliskokouksen III täysistunto 28. marraskuuta 2023 klo 18.00–18.21

1. Alkurukous

Alkurukouksena laulettiin ”Taivaallinen kuningas”.

2. Läsnäolijoiden toteaminen

Puheenjohtajana toiminut metropoliitta Elia avasi III täysistunnon.

Kirkolliskokouksen lakimies Jouni Heino suoritti nimenhuudon. Todettiin, että kaikki edustajat itse, tai varaedustajan toimesta olivat paikalla. **Liite 1.**

3. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin. **Liite 25.**

***

4. I Käsittely

Talousvaliokunta

Asia 15. Kirkolliskokousaloite seurakuntien ja luostarien kiinteistö- ja irtaimistovakuutusten nykyisiin sopimuksiin ja vahinkohistoriaan perehtymisestä ja mahdollisuudesta luopua vakuuttamisesta. Asia laitettiin pöydälle.

Asia 17. Kirkolliskokousaloite koskien Suomen ortodoksisen kirkon kulttuurihistoriallisesti merkittävien kirkollisten rakennusten ja irtaimiston ylläpitoa, suojelua ja toimenpiteiden rahoitusta. Asia laitettiin pöydälle.

Hallintovaliokunta

Asia 18. Kirkolliskokousaloite kirkon ympäristöohjeiston tarkistaminen ja päivittäminen. Asia laitettiin pöydälle.

***

5. II Käsittely

Asia 13. Kirkolliskokousaloite seurakuntien hallinnon ja toiminnan kehittämistä kohti pyhäkkökeskeistä toimintaa

Hallintovaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta ei pyytänyt lausuntoja asiasta.

Päätösesitys

Kirkolliskokous kannustaa seurakuntia selvittämään, mitä pyhäkkökeskeisellä toiminnalla ja hallinnolla omassa seurakunnassa tarkoitetaan ja mihinkä pyhäkkökeskeisyyttä edistäviin toimiin seurakunnat ryhtyvät.

Hallintovaliokunta esittää kirkolliskokoukselle, että aloite hylätään.

Päätöksen perustelut

Aloitteessa nostetaan esiin tärkeitä teemoja hallinnon ja toiminnan kehittämistä pyhäkköyhteisöjen toiminnan ja seurakuntalaisten osallisuuden kokemuksen tosiasialliseksi tukemiseksi.

Aloite tuo esille haasteita, joita seurakuntien yhdistäminen on tuonut mukanaan. Yhteinen työskentely rakenteiden selkiyttämiseksi tukee kirkon toiminnallisia tarpeita ja kirkon perinteen toteutumista. Kirkon hallintomallin tilanne vaatii tarkastelua, joka on edellisen kirkolliskokouksen päätöksen (Kirkolliskokous 2022, asia 10) myötä käynnissä selvitysmiehen toimesta.

Toimintakulttuurin kehittäminen, osallisuuden parantaminen, työntekijöiden hyvinvointiin sekä työntekijöiden ja luottamushenkilöiden koulutukseen panostaminen ja hyvien käytänteiden jakaminen eivät vaadi kirkollishallituksen ohjaamaa työryhmää, vaan ne ovat järjestettävissä seurakunnissa sisäisesti ja seurakuntien välisenä yhteistyönä.

Aloitteessa mainittujen asioiden edistäminen on myös kirkon vuosille 2021–2025 hyväksytyssä tavoite- ja toimintasuunnitelmassa, johon on kirjattu muun muassa seuraavat asiat:

- *Lisätään luottamushenkilöiden, seurakunnan työntekijöiden ja seurakuntalaisten vuorovaikutusta yhteisten tavoitteiden kirkastamiseksi ja saavuttamiseksi.*
- *Edistetään määrätietoisesti hallinnon rakenteellista muutosta kirkon toiminnan ja talouden pitkäjänteiseksi turvaamiseksi.*

28. marraskuuta 2023

Pirjo Halonen
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Tapio Tiimonen
Sihteeri

Vastaesitys

Asia 13 kirkolliskokousaloite seurakuntien hallinnon ja toiminnan kehittämistä kohti pyhäkkökeskeistä toimintaa

Vastaesitys:

Esitän, että kirkollishallitus perustaa työryhmän tarkemmin määrittelemään, mitä pyhäkkökeskeisellä toiminnalla ja hallinnolla voidaan tarkoittaa nykyisen kirkkolain ja kirkkojärjestyksen sekä seurakuntamallin puitteissa sekä mitä konkreettisia toimenpiteitä pyhäkkökeskeisyyden edistämiseksi seurakunnissa voitaisiin toteuttaa. Myös piispojen, hiippakuntien ja kirkon keskushallinnon suhde pyhäkkökeskeiseen toimintaan tulisi arvioida sekä selkeyttää pyhäkkötoimikuntien suhde seurakunnan päätöksentekoon, erityisesti tapoihin, joilla ne esittävät pyhäkkönsä tarpeet seurakunnan neuvostolle ja -valtuustolle. Hallinnonuudistuksen myötä tulee kouluttaa työntekijöitä ja luottamushenkilöitä sekä ohjeistaa seurakuntalaisia pyhäkkökeskeiseen toimintamalliin koko kirkkokunnassa.

Jefim Brodkin

Jefim Brodkinin kannatetun muutosesityksen osalta kättä nostamalla suoritettussa äänestyksessä edustajista hallintovaliokunnan pohjaehdotuksen kannalla oli 29 edustajaa ja vastaehdotuksen kannalla 6 edustajaa. Yksi tyhjä.

Päätös:

Hallintovaliokunnan mietintö, joka oli pohjaehdotuksena, tuli kirkolliskokouksen päätökseksi.

***

Asia 6. Ortodoksisen kirkon kirkkojärjestyksen (12.12.2006/174 v. 2007) 58 §:n 1 momentin kumoaminen ja uuden 58 §:n 1 momentin vahvistaminen

Lakivaliokunnan mietintö

Päätösesitys

Kirkolliskokous yhtyy kirkollishallituksen esitykseen, jonka mukaan kirkkojärjestyksen 58 §:n 1 momentti muutetaan seuraavalla tavalla:

Voimassa oleva kirkkojärjestyksen 58 §:n 1 momentti

Tilintarkastajat

Kirkolliskokous valitsee kirkon tilintarkastajat, jotka valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan hallinnon ja talouden tarkastamista varten. Tilintarkastajia ja varatilintarkastajia tulee olla molempia vähintään kaksi. Tilintarkastajien ja varatilintarkastajien tulee olla keskuskauppakamarin (KHT-tilintarkastaja), kauppakamarin (HTM-tilintarkastaja) tai julkishallinnon ja talouden tilintarkastajalautakunnan (JHHT-tilintarkastaja) hyväksymiä tilintarkastajia tai yhteisöjä.

Esitys uudeksi kirkkojärjestyksen 58 §:n 1 momentiksi

58 § 1 momentti (muutettu)

Tilintarkastajat

Kirkolliskokous valitsee **toimikaudekseen** kirkon tilintarkastajat hallinnon ja talouden tarkastamista varten. Tilintarkastajia ja varatilintarkastajia tulee olla molempia vähintään kaksi. Tilintarkastajien ja varatilintarkastajien tulee olla tilintarkastusvalvonnan hyväksymiä KHT-tilintarkastajia, **HT**-tilintarkastajia tai **JHT**-tilintarkastajia tai yhteisöjä. Tilintarkastusyhteisön on määrättävä päävastuullinen tilintarkastaja.

Päätöksen perustelut

Voimassa olevan kirkkojärjestyksen 58 §:n 1 momentin mukaan kirkolliskokous valitsee tilintarkastajat kolmeksi vuodeksi kerrallaan hallinnon ja talouden tarkastamista varten. Säännöksen tarkoituksena on ollut valita tilintarkastajat koko kirkolliskokouksen toimikauden ajaksi. Kirkolliskokouksen toimikauden muututtua neljän vuoden mittaiseksi ortodoksisesta kirkosta annetun lain muuttamisesta 14.12.2017 annetulla lailla (885/2017), ei nykyinen kirkkojärjestyksen määräys ole enää ajan tasalla.

Tilintarkastajien kelpoisuusvaatimuksiin ja nimikkeisiin on myös tullut muutoksia vuoden 2016 alussa voimaan tulleessa tilintarkastuslaissa (1141/2015) mm. siten, että HTM-tutkinnon korvaa nykyisin HT-tutkinto ja JHHT-tutkinnon korvaa JHT-tutkinto (lain 6 luvun 1–3 §:t).

27. marraskuuta 2023

Elina Palola
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Anu Puustinen
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin lakivaliokunnan mietinnön mukaisesti.

***

Asia 7. Suomen ortodoksisen kirkon hallinnon ja talouden tarkastajien valinta

Talousvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta kuuli kirkon talouspäällikkö Henna Mynttistä.

Päätösesitys

Talousvaliokunta esittää, että Suomen ortodoksisen kirkon tilintarkastajaksi valitaan vuosiksi 2024–2027 tarjouksen perusteella TietoAkselit Oy.

Päätöksen perustelut

Tilintarkastuspalveluista on valmisteltu tarjouspyyntö ja se on lähetetty seitsemälle eri toimijalle tarjouksen saamiseksi. Määräaikaan mennessä saatiin neljä tarjousta. Kaikki tarjoukset täyttävät kirkkojärjestyksen vaatimuksen vastuullisten- ja varatilintarkastajien auktorisoinnista. TietoAkselit Oy:n vuosihinta on saaduista tarjouksista kokonaisedullisin.

TietoAkseli Audit Oy on tarkastanut vuosia ortodoksisten seurakuntien hallintoa ja taloutta, ja sitä kautta heillä on hyvä tuntemus ortodoksisen kirkon toimintaympäristöstä ja palvelukeskuksen toiminnasta. Yhteistyö palvelukeskuksen ja TietoAkseli Audit Oy:n välillä on ollut toimivaa. Heillä on myös hyvä käsitys valtionavun käytön tarkastuksen raportoinnista.

28. marraskuuta 2023

Teo Merras

Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Mikael Honkaselkä

Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin talousvaliokunnan mietinnön mukaisesti.

***

Asia 8. Suomen ortodoksisen kirkon tilinpäätös 2022, tilintarkastuskertomus vuodelta 2022 ja vastuuvapaudesta päättäminen

Talousvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta kuuli kirkon talouspäällikkö Henna Mynttistä.

Päätösesitys

Talousvaliokunta esittää kirkon keskusrahaston tilinpäätöksen ja tilintarkastuskertomuksen hyväksymistä. Talousvaliokunta on tutustunut PWC Oy:n tilintarkastajien laatimaan lausuntoon, jossa todetaan, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan kirkon toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Vuoden 2022 talousarvion loppusummaksi oli arvioitu 73 700 euroa alijäämää. Tilinpäätöksen ylijäämä

oli 14 103,88 euroa (2021, 664 025,06 euroa) ja taseen loppusumma 17 734 830,52 euroa (2021, 17 621 257,59 euroa).

Tilikauden tulokseen vaikutti sijoitusten arvonalennuksien kirjaukset.

Talousvaliokunta esittää, että ylijäämä 14 103,88 euroa kirjataan edellisten kausien yli-/alijäämätilille. Talousvaliokunta esittää vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille. Talousvaliokunta kiittää taloustoimistoa hyvästä työstä.

Talousvaliokunta toteaa, että pitkäaikaisten lainojen lyhennys vuonna 2022 oli 210 000 euroa (2021, 210 000 euroa). Lainapääoma 31.12.2022 oli 2 340 000 euroa ja laina-aika 8 ja 14 vuotta.

Päätöksen perustelut

Talousvaliokunta yhtyy kirkollishallituksen esitykseen.

Keskusrahaston hoidossa oleville rahastoille on kirjattu 1,5 prosentin tuotto vuonna 2022. Kirkon toimintatuotot olivat 3 376 556,72 (2021 3 390 675,39) euroa, ne ovat laskeneet 0,42 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna (2021 +14,1 prosenttia). Henkilöstökulut olivat 2 457 200,60 euroa ja ne ovat nousseet 11,5 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna (2021 2 202 882,46 euroa).

Toimintakulut ovat yhteensä 5 783 486,03 euroa (2021 5 264 415,05) ja ne ovat 9,9 prosenttia enemmän kuin edellisenä tilikautena. Valtionavustus oli 2 652 000 euroa (2021 2 610 000) euroa.

Eläkekassan kulut ovat 1 081 350,53 euroa (2021 1 065 874,04) euroa ja ne ovat kasvaneet 1,5 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Sijoitustoiminnan tulos oli 194 273,95 euroa, edellisenä vuonna tulos oli (2021 221 502,54 euroa). Sijoitustoiminnan tuotot olivat 422 662,48 euroa (2021 430 022,98 euroa) ja sijoitustoiminnan menot olivat 228 388,53 euroa ja vuonna (2021 208 500,44 euroa).

Talousvaliokunta toteaa, että merkittäviä vaikutuksia tilikauden tulokseen suhteessa talousarvioon oli mm. seuraavilla asioilla:

Toimintatuotot:

- Keskusrahastomaksutuottaja kertyi tilikaudella 47 000 euroa suunniteltua enemmän
- Muita toimintatuottoja kertyi tilikaudella 67 000 suunniteltua enemmän
- Tuohusmyynti piristyi koronan jälkeen ja se toi tuloja 34 000 euroa arvioitua enemmän
- Tilikaudelle korotettiin keskusrekisterin palvelumaksuja ja se tuotti 18 000 euroa enemmän

Toimintamenot:

- Henkilöstökuluja toteutui 35 000 euroa budjetoitua vähemmän. Tilikauden aikana oli useita henkilöstömuutoksia ja osa-aikaisia työjärjestelyjä
- Palvelujen ostoihin kului tilikaudella 51 000 euroa suunniteltua vähemmän
- Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostoja toteutui 44 000 euroa budjetoitua enemmän
- Annettuja avustuksia toteutui 90 000 euroa suunniteltua vähemmän
- Sijoitus ja rahoitustoiminnan kirjanpidollinen tulos oli 19 000 euroa pienempi kuin oli budjetoitu
- Tilikaudelle kirjattiin arvonalennuksia 148 000 euroa
- Poistot ovat 10 000 euroa pienemmät talousarvioon nähden
- Lisäksi matkustamiseen ja tapaamisiin liittyvät kustannukset olivat arvioitua pienempiä, kokouksia ja koulutuksia pidetään edelleen mielellään etäjärjestelyin

- Sähkönhinnan nousu nosti merkittävästi kiinteistöjen ylläpitokuluja tilikaudella
- Peruskorjausavustuksia ja uskonnonopetusavustuksia ei käytetty hakemusten mukaisesti

Vuoden 2021 kirkolliskokous päätti 2 % säästöstä per kustannuspaikka. 12 kustannuspaikka saavutti, kolme kustannuspaikka lähes saavutti ja 3 ylitti. Säästö kertyi 90 800 euroa. Tavoite oli 100 000 euroa.

Mietinnön liitteinä ovat tilinpäätöksen graafiset kuvaukset.

28. marraskuuta 2023

Teo Merras
Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Mikael Honkaselkä
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin talousvaliokunnan mietinnön mukaisesti.

***

6. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta

Neljäs täysistunto pidetään 29.11.2023 klo 13.00

7. Ilmoitusasiat

Ei ollut.

8. Istunnon päättäminen

Loppurukouksena laulettiin ”Totisesti on kohtuullista”.

Puheenjohtaja päätti viidennen täysistunnon klo 18.21.

***

Kirkolliskokouksen IV täysistunto 29. marraskuuta 2023 klo 13.00–13.17

1. Alkurukous

Alkurukouksena laulettiin ”Taivaallinen Kuningas”.

2. Läsnäolijoiden toteaminen

Puheenjohtajana toiminut Rauno Pietarinen avasi IV täysistunnon.

Kirkolliskokouksen lakimies Jouni Heino suoritti nimenhuudon. Todettiin, että kaikki edustajat itse tai varaedustajan toimesta olivat paikalla. **Liite 1.**

3. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin. **Liite 26.**

***

4. I Käsittely

Talousvaliokunta

Asia 22 Kirkolliskokousaloite määrärahasta monikulttuurisen työn projektille 2024–2026.

Asia laitettiin pöydälle.

Asia 24 Kirkolliskokousaloite keskusrahastomaksujen määräytymisperusteiden ja niiden käytön mukauttamiseksi kirkon nykytilannetta vastaavaksi.

Asia laitettiin pöydälle.

Hallintovaliokunta

Asia 25 Kirkolliskokousaloite demokraattisen päätöksenteon ja avoimen hallinnon edistämiseksi.

Asia laitettiin pöydälle.

Asia 26 Kirkolliskokousaloite säännösmuutokset hyvän hallinnon ja demokratian edistämiseksi.

Asia laitettiin pöydälle.

***

5. II Käsittely

Asia 15. Kirkolliskokousaloite seurakuntien ja luostarien kiinteistö- ja irtaimistovakuutusten nykyisiin sopimuksiin ja vahinkohistoriaan perehtymisestä ja mahdollisuudesta luopua vakuuttamisesta

Talousvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta kuuli kirkon talouspäällikkö Henna Mynttistä ja kiinteistöpäällikkö Matti Rouvista.

Päätösesitys

Talousvaliokunta esittää, että aloite hylätään taloudellisista ja riskienhallinnallisista syistä, ja näin ollen varsinaista selvitystä kirkon nykyisistä vakuutussopimuksista ja vahinkohistoriasta ei ole tarkoituksenmukaista tehdä.

Riippumatta siitä, että aloitteessa ei oteta kantaa vakuutusten kilpailuttamiseen, talousvaliokunta edellyttää, että kaikki seurakuntien vakuutukset kilpailutetaan keskitetysti vuoden 2024 loppuun mennessä. Kilpailutuksen ulkopuolelle jätetään eläkevakuutukset. Asiasta on raportoitava vuoden 2025 kirkolliskokoukselle.

Päätöksen perustelut

Kirkkojärjestyksen 111 §:n mukaan seurakunnan talouden hoidossa on noudatettava hyvän talouden hoidon periaatteita. Seurakunnan omaisuutta on hoidettava siten, että sen säilymisestä on riittävä varmuus ja että sille saadaan kohtuullinen tuotto. Mikäli kiinteistöjen vakuuttaminen otettaisiin omalle vastuulle, tämä periaate ei toteutuisi.

28. marraskuuta 2023

Teo Merras

Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Mikael Honkaselkä

Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin talousvaliokunnan mietinnön mukaisesti.

***

Asia 17. Kirkolliskokousaloite koskien Suomen ortodoksisen kirkon kulttuurihistoriallisesti merkittävien kirkollisten rakennusten ja irtaimiston ylläpitoa, suojelua ja toimenpiteiden rahoitusta

Talousvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta pyysi ja sai lausunnon hallintovaliokunnalta sekä kuuli palvelukeskuksen johtaja Jari Rönkköä.

Päätösesitys

Talousvaliokunta yhtyy kirkollishallituksen esitykseen asiantuntijaryhmän perustamiseksi.

Asiantuntijaryhmän tavoitteena on vaikuttaa EU:n alue- ja rakennepolitiikan kansallisen ohjelman muotoon niin, että se mahdollistaa Suomen ortodoksisen kirkon, seurakuntien ja luostarien rakennetun kulttuuriympäristön restaurointi- ja entistämiskulujen sekä niiden valmistelun avustamisen Euroopan aluekehitysrahastosta. Asiantuntijaryhmän tehtävänä on etsiä myös muita mahdollisia rahoituskanavia. Asiantuntijaryhmä antaa ensimmäisen raportin kirkollishallitukselle vuoden 2024 kirkolliskokoukseen mennessä.

Kirkko myöntää seurakunnille peruskorjausavustuksia, joiden kokonaissumman päättää vuosittain kirkolliskokous. Peruskorjausavustus ohjataan ensisijaisesti ennen vuotta 1917 rakennetuille lailla suojelluille kirkkorakennuksille. Kirkollishallitus käyttää avustuksia ohjatessaan harkintavaltaa.

Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että seurakunnat palvelukeskuksen ohjauksella jatkavat kiinteistömässään vähentämistä, jotta kiinteistöylläpitokulut ja investointitarpeet pienenisivät.

Päätöksen perustelut

Ortodoksisesta kirkosta annetun lain 119 §:n 2 momentissa säädetään valtion talousarvioon sisältyvästä, ortodoksille kirkolle osoitetusta määrärahasta, joka on tarkoitettu käytettäväksi ortodoksisen kirkon toiminnasta aiheutuviin kohtuullisiin kustannuksiin. Määrärahan mitoituksen perusteena on ollut ennen ortodoksisesta kirkosta annetun lain voimaantuloa kirkollishallituksen, hiippakuntahallinnon ja ortodoksisen seminaarin ylläpidosta valtiolle aiheutuneiden menojen ja ortodoksisen kirkkokunnan seurakunnille ja laitoksille myönnettyjen valtionavustusten määrä sekä arvioitu kustannustason muutos.

Valtion rahoituksesta evankelisluterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetun lain (430/2015) 1 §:n mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää vuosittain evankelisluterilaiselle kirkolle rahoitusta hautaus-toimeen, väestökirjanpitoon sekä kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitoon liittyviin laissa säädettyihin tehtäviin.

Valtionavustuksen perusteet ovat molemmilla kirkoilla samat. Avustuksen määrä on korkeintaan 80 % hyväksyttävistä lakisääteisten yhteiskunnallisten tehtävien hoidon kokonaiskustannuksista ja siihen katsotaan sisältyvän myös kulttuuriperinnön ylläpitoon sisältyviä kustannuksia.

Ortodoksisella kirkolla on mahdollisuus tarpeen mukaan kasvattaa peruskorjausavustuksen vuosittain jaettava määrärahaa ja linjata peruskorjaus- ja konservointiavustusten käyttökohteita omien tarpeiden mukaisesti. Hallitus on esittänyt molempien kirkkojen yleisavustuksen indeksikorotuksen jäädyttämistä, jonka vuoksi avustuksen korottamisen esittäminen ei ole tarkoituksenmukaista.

Aloite nostaa esiin seurakuntien toiminnan kannalta kriittisen kulttuurihistoriallisesti merkittävien kiinteistöjen kunnosta huolehtimisen tehtävän. Kiinteistöt sijaitsevat epätasaisesti eri seurakuntien alueilla, minkä vuoksi seurakunnat ovat epätasa-arvoisessa asemassa suhteessa kiinteistöjen korjausten rahoittamiseen.

Taloustyöryhmä on raportissaan vuonna 2019 todennut, että kirkon ja seurakuntien tulisi säästää vuosittain toiminnasta laskennallisesti noin 1,8–2,5 miljoonaa euroa vuodessa, jotta tarvittavat peruskorjaukset voitaisiin toteuttaa.

Kirkon ja seurakuntien tulovirta ei riitä kattamaan sekä lyhyen että pitkään aikavälin investointitarpeita. Investointien toteuttamiseksi on turvauduttava lainanottoon, mikä vaikuttaa myös seurakunnan perustehtävän toteuttamiseen.

28. marraskuuta 2023

Teo Merras
talousvaliokunnan puheenjohtaja

Mikael Honkaselkä
sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin talousvaliokunnan mietinnön mukaan.

***

Asia 18. Kirkolliskokousaloite kirkon ympäristöohjeiston tarkistaminen ja päivittäminen

Hallintovaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta sai lausunnon sivistysvaliokunnalta. Valiokunta kuuli kirkolliskokouksen stueritteja ympäristöasioihin liittyen.

Päätösesitys

Hallintovaliokunta yhtyy kirkollishallituksen esitykseen ja esittää, että aloite hyväksytään.

Hallintovaliokunta esittää, että kirkollishallitus päivittää vuoden 2009 kirkolliskokouksen päätöksen (asia 33) pohjalta laaditun ympäristöohjeisto. Ympäristöohjeiston tulee sisältää käytännön toimintaohjelma ja seurantamittarit seurakuntien, luostareiden ja järjestöjen käyttöön sekä pitkän linjan vihreän siirtymän strategiset tavoitteet. Kirkollishallitus laatii suunnitelman ympäristöohjeiston käyttöönotosta kirkon kaikilla tasoilla.

Asiasta tuodaan väliraportti kirkolliskokousedustajille tiedoksi kirkolliskokousseminaariin vuonna 2024, kirkolliskokouksen 2022 päätöksen (asia 13) mukaisesti. Päivitetty ympäristöohjeisto ja suunnitelma sen käyttöönotosta esitellään vuoden 2024 kirkolliskokouksessa.

Päätöksen perustelut

Ortodoksisen opetuksen mukaan ihminen on vastuussa Jumalan luomakunnasta ja sen huolenpidosta. Suomen ortodoksisen kirkon tulee ohjata ja velvoittaa seurakuntia ja kirkollisia toimijoita ympäristövas-
tuulliseen toimintaan. Ympäristön kunnioittaminen, eettinen kuluttaminen ja sijoittaminen kertovat elä-
västä kristillisestä vakaumuksesta.

Hallintovaliokunta katsoo, että ympäristöohjeisto on välttämätön, ja se tulee pitää jatkuvasti ajan tasalla. Hallintovaliokunta yhtyy aloitteessa esitettyihin perusteluihin.

Kirkon omista ympäristöasioista huolehtiminen on tärkeää kirkon opetuksen uskottavuuden kannalta. Kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelma vuosille 2021–2025 lausuu:

- *”Toimitaan esimerkkinä ympäristönsuojelussa ja kestävästä kehityksen edistämisessä.”*

28. marraskuuta 2023

Pirjo Halonen
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Tapio Tiimonen
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin hallintovaliokunnan mietinnön mukaan.

***

6. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta

Viides täysistunto päätettiin pitää 29.11.2023 klo 17.30.

7. Ilmoitusasiat

Majoitushuoneiden luovutus huomenna 30.11.2023 viimeistään klo 12.

Valiokuntien järjestäytymisilmoitukset on tuotava täysistuntoon.

8. Istunnon päättäminen

Loppurukouksena laulettiin ”Totisesti on kohtuullista”.

Puheenjohtaja päätti istunnon klo 13.17.

***

Kirkolliskokouksen V täysistunto 29. marraskuuta 2023 klo 17.30–17.49

1. Alkurukous

Alkurukouksena laulettiin ”Taivaallinen Kuningas”.

2. Läsnäolijoiden toteaminen

Puheenjohtajana toiminut Jussi Kauhanen avasi V täysistunnon.

Kirkolliskokouksen lakimies Jouni Heino suoritti nimenhuudon. Todettiin, että kaikki edustajat itse tai varaedustaja olivat paikalla. **Liite 1.**

3. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin. **Liite 27.**

***

4. I Käsittely

Sivistysvaliokunta

Asia 11 Kirkolliskokousaloite jumalanpalveluskirjojen toimittamisesta.

Asia laitettiin pöydälle.

Asia 14. Kirkolliskokousaloite kirkolliskokoukselle liturgisten tekstien, jumalanpalvelus- ja toimituskirjojen sekä papiston käsikirjojen digitoimisesta ja tallentamisesta, sekä digitaalisen nuotti- ja äänitepankin luomisesta Ortodoksisto-sivustolle.

Asia laitettiin pöydälle.

Asia 16. Kirkolliskokousaloite ikonimaalausperinteen siirtämisestä, sen kirjaamisesta 94 § kirkkojärjestykseen ja toteutuksen valvomisesta.

Asia laitettiin pöydälle.

Asiat 19 ja 21 samassa mietinnössä;

Asia 19. Kirkolliskokousaloite hankkeesta ukrainalaisten pakolaisten keskuudessa tehtävään projektityöhön vuosiksi 2024–2027.

Asia 21. Kirkolliskokousaloite toimintaohjelmasta Suomeen paenneiden ukrainalaisten ortodoksien vaikuttavaksi ja pitkäjänteiseksi tukemiseksi.

Asia laitettiin pöydälle.

Asia 20. Kirkolliskokousaloite ukrainan kielistä työtä tekevän papin sijoituspaikan siirtämisestä Pohjois-Suomeen.

Asia laitettiin pöydälle.

Asia 23 Kirkolliskokousaloite yhteinen ortodoksinen pääsiäinen.

Asia laitettiin pöydälle.

Asia 27 Kirkolliskokousasia kirkon koulutusasioita koskevien säädösten päivitystarpeesta.

Asia laitettiin pöydälle.

***

5. II Käsittely

Asia 22. Kirkolliskokousaloite määrärahasta monikulttuurisen työn projektille 2024–2026

Talousvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta kuuli asiassa metropoliitta Arsenia.

Päätösesitys

Talousvaliokunta esittää aloitteen hyväksymistä seuraaviin ehdoin: seurakuntien omarahoitusosuus on vähintään 20 % eli 2 500 euroa vuosittain seurakuntaa kohden. Seurakunta varmistaa, että monikulttuurista työtä tekevä pappi on tavoitettavissa ja riittävän lähellä seurakuntalaisia myös jumalanpalvelusten välisinä aikoina.

Talousvaliokunta tunnistaa, että hankkeen rahoitus ei ole pitkällä aikavälillä kestävällä pohjalla, minkä vuoksi seurakuntien tulee ohjata talouttansa niin, että se kattaa kaikki seurakuntatyön muodot ja alueet. Talousvaliokunta edellyttää, että seurakunnat laativat hankkeesta vaikuttavuusarvion, jonka sisällön määrittelee kirkollishallitus ja jonka rakennetta käytetään myös muiden vastaavien hankkeiden raportoinnissa.

Koska ukrainalaisten pakolaisten parissa tehtävä työ on tärkeä osa monikulttuurista työtä, tulee hankkeessa toimivien tehdä yhteistyötä kirkon muiden monikulttuurista työtä tekevien kanssa.

Päätöksen perustelut

Monikulttuurinen työ on osa seurakuntatyötä. Seurakuntatyössä ei voida puhua palvelujen kohdennetusta hankkimisesta tai kustannustehokkuudesta. Seurakuntatyössä on kysymys yhteisön rakentamisesta. Seurakunnan toiminnan on oltava avoin kaikille ihmisille riippumatta kielestä tai etnisestä taustasta. Monikulttuurisessa työssä ei ole kysymys vain muunkielisten sopeutumisesta seurakuntaan, vaan myös siitä, miten muut seurakuntalaiset ottavat vastaan muualta tulleita ortodokseja.

Seurakunnissa tapahtuvan monikulttuurisen työn tulee edistää yhtenäisyyttä ja moninaisuutta ja estää erillisten itsenäisesti toimivien ryhmien muodostumisen.

Hankkeen omavastuuosuuden tarkoitus on sitouttaa seurakunnat myös itse hankkeeseen. 20 % omavastuuosuus noudattaa kirkolle myönnettävän valtionavun kriteereitä, jossa kirkko saa valtionapua enintään 80 % hyväksytyistä menoista.

28. marraskuuta 2023

Teo Merras
talousvaliokunnan puheenjohtaja

Mikael Honkaselkä
sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin talousvaliokunnan mietinnön mukaan.

***

Asia 24. Kirkolliskokousaloite keskusrahastomaksujen määräytymisperusteiden ja niiden käytön mukauttamiseksi kirkon nykytilannetta vastaavaksi

Talousvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta pyysi ja sai lausunnon lakivaliokunnalta.

Päätösesitys

Talousvaliokunta esittää, että keskusrahastomaksun määräytymisen perusteet ja niitä koskevien päätösten soveltaminen selvitetään ja muutostarpeet arvioidaan perusteellisesti. Taloustyöryhmällä on jo kaikki olennainen tieto ja materiaali. Selvityksessä tulee ottaa huomioon myös vuonna 2014 laadittu keskusrahastotyöryhmän raportti ja seuraavien vuosien päätökset keskusrahastomaksun määräytymisperusteista.

Talousvaliokunta edellyttää, että selvitys tuodaan käsiteltäväksi jatkotoimia varten vuoden 2024 kirkolliskokoukselle.

Päätöksen perustelut

Asiasta on tehty päätös vuoden 2014 kirkolliskokouksessa. Vuoden 2014 kirkolliskokous päätti: ”että keskusrahastotyöryhmän raportin suositukset hyväksytään seuraavin muutoksin: - keskusrahastomaksun pohjana on jatkossakin sekä verotulokertymä että kiinteistö- ja pääomatulot. Kiinteistötulojen bruttosumman sijasta kuitenkin ryhdytään käyttämään nettotuloja täysimääräisenä.” Kirkollishallitus on käsitellyt vuoden 2014 päätökset ja tehnyt päätöksen niiden toimeenpanosta, mutta keskusrahastotyöryhmän raportin johdosta syntyneet kirkolliskokouksen päätökset ovat jääneet toimeenpanematta.

28. marraskuuta 2023

Teo Merras

Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Mikael Honkaselkä

Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin talousvaliokunnan mietinnön mukaan.

***

Asia 25. Kirkolliskokousaloite demokraattisen päätöksenteon ja avoimen hallinnon edistämiseksi

Hallintovaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta kuuli kirkon palvelukeskuksen johtaja Jari Rönkköä.

Päätösesitys

Hallintovaliokunta yhtyy kirkollishallituksen esitykseen.

Hallintovaliokunta esittää, että kirkolliskokous hylkää aloitteen.

Päätöksen perustelut

Demokraattisen päätöksenteon ja avoimen hallinnon edistämiseksi on tehtävä määrätietoisia toimia kirkon kaikilla tasoilla. Hyvän hallintotavan tulee olla julkishallinnossa itsestäänselvyys. Kirkossa se palvelee ydintehtäviä ja tukee kirkon uskottavuutta.

Hallintovaliokunta ei näe tarvetta koko kirkkoa koskevien hallinnonkehittämisen painopistealueiden linjaamiselle, koska kehittämistarpeet ovat erilaisia kirkon keskushallinnossa, seurakunnissa ja hiippakunnissa.

Kirkon piirissä on menty monessa hallinnollisessa asiassa huomattavasti eteenpäin. Päätöksenteon demokraattisuutta ja hallinnon avoimuutta edistävien toimenpiteiden on kuitenkin oltava jatkuvia ja määrätietoisia. Aloitteessa on esitetty työn tueksi konkreettisia toimenpiteitä, joita voidaan edistää esimerkiksi koulutuksen keinoin.

29. marraskuuta 2023

Pirjo Halonen
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Tapio Tiimonen
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin hallintovaliokunnan mietinnön mukaan.

***

Asia 26. Kirkolliskokousaloite säännösmuutokset hyvän hallinnon ja demokratian edistämiseksi

Hallintovaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Hallintovaliokunta kuuli kirkolliskokouksen lakimies Jouni Heinoa.

Päätösesitys

Hallintovaliokunta esittää kirkolliskokoukselle, että aloite hylätään.

Osana lainsäädäntö- ja kirkkojärjestysmuutoksen valmistelua on syytä tarkastella mahdollisuutta valita seurakunnanneuvoston puheenjohtaja seurakunnanneuvoston jäsenten keskuudesta.

Päätöksen perustelut

Hallintovaliokunta ei näe, että kirkkoherran tehtävän muuttaminen määräaikaiseksi olisi tarkoituksenmukaista. Lisäksi kirkkoherran tehtävän muuttamiselle määräaikaiseksi on työläisäädännöllisiä esteitä.

Hallintovaliokunnan näkemyksen mukaan aloitteessa esitettyyn seurakunnanneuvoston puheenjohtajan valintaan tulisi suhtautua avoimesti. Kirkkoherran rooli seurakunnanneuvoston jäsenenä, asioiden valmistelijana sekä esittelijänä on välttämätön. Sen sijaan on hyvä tarkastella eri näkökulmista olisiko tarkoituksenmukaista, että seurakunnanneuvosto valitsisi puheenjohtajan keskuudestaan.

29. marraskuuta 2023

Pirjo Halonen
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Tapio Tiimonen
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin hallintovaliokunnan mietinnön mukaan.

***

6. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta

Kuudes täysistunto päätettiin pitää 29.11.2023 klo 20.30

7. Ilmoitusasiat

Ei ollut.

8. Istunnon päättäminen

Loppurukouksena laulettiin ”Totisesti on kohtuullista”.

Puheenjohtaja päätti viidennen täysistunnon klo 17.49.

***

Kirkolliskokouksen VI täysistunto 29. marraskuuta 2023 klo 20.30–22.12

1. Alkurukous

Alkurukouksena laulettiin ”Taivaallinen Kuningas”.

2. Läsnäolijoiden toteaminen

Puheenjohtajana toiminut Jussi Kauhanen avasi VI täysistunnon.

Kirkolliskokouksen lakimies Jouni Heino suoritti nimenhuudon. Todettiin, että kaikki edustajat itse tai varaedustaja olivat paikalla. **Liite 1.**

3. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin. **Liite 28.**

***

4. I Käsittely

Talousvaliokunta

Asia 9. Suomen ortodoksisen kirkon vuoden 2024 talousarvio ja vuosien 2025–2026 taloussuunnitelmat. Asia laitettiin pöydälle.

Lakivaliokunta

Asia 10. Esitys ortodoksisesta kirkosta annetun lain säännösten muuttamiseksi ja tähän liittyväksi hallituksen esitykseksi. Asia laitettiin pöydälle.

Sivistysvaliokunta

Asia 12. Kirkolliskokousaloite avustuksesta kolttasaamelaisten uudelleenasettamisen 75- vuotisjuhlaan. Asia laitettiin pöydälle.

***

5. II Käsittely

Asia 11. Kirkolliskokousaloite jumalanpalveluskirjojen toimittamisesta Sivistysvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta pyysi ja sai asiassa lausunnon talousvaliokunnalta sekä kuuli asiassa metropoliitta Arsenia.

Päätösesitys

Sivistysvaliokunta pitää aloitetta tärkeänä ja katsoo että Kirkollishallitus voi halutessaan asettaa työryhmiä olemassa olevien määrärahojen puitteissa. Sivistysvaliokunta ei tässä vaiheessa esitä erillistä määrärahaa jumalanpalveluskirjojen toimittamiseen.

Päätöksen perustelut

Sivistysvaliokunta katsoo, että vaikka aloite on kannatettava, se voidaan toteuttaa myöhemmässä vaiheessa. Talousvaliokunta ottaa asiaan kantaa vuoden 2024 talousarvion yhteydessä.

29. marraskuuta 2023

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Antti Partiainen
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin sivistysvaliokunnan mietinnön mukaan.

***

Asia 14. Aloite kirkolliskokoukselle liturgisten tekstien, jumalanpalvelus- ja toimituskirjojen sekä papiston käsikirjojen digitoimisesta ja tallentamisesta, sekä digitaalisen nuotti- ja äänitepankin luomisesta Ortodoksisto-sivustolle

Sivistysvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Sivistysvaliokunta pyysi ja sai asiassa lausunnon talousvaliokunnalta sekä kuuli asiassa asiantuntijoina kirkkopalvelujen koordinaattori Antti Räsästä ja Ortodoksisen seminaarin kirkkomusiikin opettaja Petri Nykästä.

Päätösesitys

Sivistysvaliokunta esittää aloitteen mukaisesti, että kirkolliskokous varaa vuoden 2024 talousarvioon 25 000 € ammattitaitoisen henkilön palkkaamista digitaalisen nuotti- ja äänitepankin luomista varten.

Päätöksen perustelut

Sivistysvaliokunta kävi asiasta perusteellisen keskustelun. Toteutuessaan esitys säästää merkittävästi yksittäisen työntekijän työaika, lisää työn tekemisen mielekkyyttä ja työhyvinvointia. Jumalanpalvelusaineiston kokoamiselle ja digitoimiselle yhteen paikkaan on olemassa välttämätön tarve.

29. marraskuuta 2023

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja
Antti Partiainen
Sihteeri

Kirkolliskokoukselle

Vastaesitys

Asia 14. Kirkolliskokousaloite liturgisten tekstien, jumalanpalvelus ja toimituskirjojen sekä papiston käsikirjojen digitoimisesta

Talousvaliokunta pitää hanketta tärkeänä, mutta ei näe mahdollisena 25 000 euron varaamista vuoden 2024 talousarviossa ja pitäytyy kirkollishallituksen esityksessä. Talousvaliokunta esittää, että hankkeen rahoituksesta päätetään asian 9, vuoden 2024 talousarvio ja taloussuunnitelmat 2025–2026 kohdalla.

29. marraskuuta 2023

Teo Merras
talousvaliokunnan puheenjohtaja

Asiassa käytettiin keskustelupuheenvuorot seuraavasti;
Pahkala Kaisa
Tcervinskij-Matsi Irina
Laukkanen Sofia
Tynkkynen Timo
Lampropoulos Ioannis
Roszczenko Aleksander
Vainio Jaakko

Päätös

Vastaesitystä ei virallisesti kannatettu, joten kokousteknisesti äänestystä ei tarvinnut suorittaa. Puheenjohtaja hyväksyi päätöksenä pohjaehdotuksen eli sivistysvaliokunnan mietinnön.

***

Asia 16. Kirkolliskokousaloite ikonimaalausperinteen siirtämisestä, sen kirjaamisesta 94§ kirkkojärjestykseen ja toteutuksen valvomisesta

Sivistysvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Sivistysvaliokunta pyysi ja sai lakivaliokunnasta lausunnon sekä kuuli asiassa kirkon lakimies Jouni Heinoa.

Päätösesitys

Sivistysvaliokunta esittää kirkolliskokoukselle, että mietintö pannaan pöydälle seuraavalla istuntokaudella pidettävään kirkolliskokouksen istuntoon vuonna 2024.

Päätöksen perustelut

Sivistysvaliokunta pitää aloitetta tärkeänä. Lakivaliokunnan lausunnon mukaisesti aloitteen käsittelyä jatketaan kirkkojärjestyksen päivittämisen yhteydessä.

29. marraskuuta 2023

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Antti Partainen
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin sivistysvaliokunnan mietinnön mukaan.

***

Asia 19. hankkeesta ukrainalaisten pakolaisten keskuudessa tehtävään projektityöhön vuosiksi 2024–2027 ja

Asia 21. toimintaohjelmasta Suomeen paenneiden ukrainalaisten ortodoksien vaikuttavaksi ja pitkäjänteiseksi tukemiseksi

Sivistysvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Sivistysvaliokunta pyysi ja sai talousvaliokunnalta lausunnon. Sivistysvaliokunta kuuli myös asiantuntijoina asiassa metropoliitta Eliaa, Filantropia ry:n toiminnanjohtajaa Riina Nguyenia ja lakivaliokunnan puheenjohtajaa Elina Palolaa.

Päätösehdotus

Sivistysvaliokunta yhtyy pääpiirteissään Kirkollishallituksen esityksiin asioissa 19 ja 21. Valiokunta esittää, että hanketta varten kirkon talousarvioon vuodelle 2024 varataan 130.000 € määräraha. Määräraha suunnataan Filantropia ry:lle projektin käynnistämiseen ja koordinoimiseen yhteistyössä seurakuntien ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa. Tämän määrärahan käyttämisestä päätetään alueiden tarpeiden mukaisesti siten, että se yhteensovitetään Filantropia ry:n koordinoiman hankkeen kanssa.

Vuosille 2025–2027 taloussuunnitelmaan varataan hankkeeseen 130.000 € vuosittainen määräraha.

Sivistysvaliokunta esittää kirkollishallituksen esityksen tavoin, että kirkolliskokous antaa Kirkollishallituksen tehtäväksi sopia Filantropia ry:n kanssa ukrainalaisten sotapakolaisten auttamisen hankkeesta vuosina 2024–2027 siten, että Filantropia ry toimii kirkon keskushallinnon ja seurakuntien työntekijöiden sekä laajan valtakunnallisen, alueellisen ja paikallisen yhteistyöverkoston pääkoordinaattorina ukrainalaisten sotapakolaisten tarpeita kuullen. Kehitettävän yhteisen toimintamallin perustana on oltava seurakunnissa jo tehty työ ja seurakuntien toimintavalmiuksien kartoitus. Lisäksi on arvioitava ja huomioitava kirkon erillisrahoituksella jo tehty ukrainalaisten tukemistyö. Hankkeen toteuttaja perustaa ohjausryhmän, johon kutsutaan ainakin kirkon ja ukrainalaisyhteisön edustajat.

Päätöksen perustelut

Sivistysvaliokunta päätti käsitellä aloitteet 19 ja 21 yhdessä niiden samankaltaisen luonteen vuoksi.

Vuoden 2022 kirkolliskokouksessa sivistysvaliokunta esitti ukrainalaisten parissa tehtävän työn tavoitteiksi kirkollisen opetuksen ja opetuksen suomalaisesta yhteiskunnasta ja kirkon asemasta siinä.

Sivistysvaliokunta totesi tuolloin myös, että on syytä selvittää ja pohtia kirkon pitkäjänteistä roolia ja vaikuttavaa toimintamallia auttamistyössä. Pidettiin perusteltuna edistää ja tukea alueellisia ja pyhäkkökohtaisia toimintamalleja kuuntelemalla ukrainalaisten sotapakolaisten toiveita ja tarpeita sekä ottamalla oppia jo tehdyn työn kokemuksista, vaikuttavuudesta ja haasteista.

Sivistysvaliokunta toteaa, että jo nyt on ilmeistä, että suuri osa ukrainalaisista sotapakolaisista jää Suomeen pitkäksi aikaa. Se myös katsoo, että alati kasvavan ukrainalaisten sotapakolaisten joukon hengellisistä ja aineellisista tarpeista huolehtiminen ei voi toteutua vain yhden työntekijän toimesta. Koska resursseja on käytettävissä rajallisesti, on etsittävä ratkaisua, jossa toimitaan yhdessä kirkon työntekijöiden, seurakuntien vapaaehtoisten ja ukrainalaisten sotapakolaisten kanssa. Filantropia ry:n ja muiden kolmannen sektorin toimijoiden mukanaolo mahdollistaa ulkopuolisen rahoituksen hankkimisen sotapakolaisten keskuudessa tehtävään työhön.

Kyseessä on todennäköisesti vuosia jatkuva, vaikeasti ennakoitava tarve, joka muotoutuu ajan kuluessa. Auttaminen on järjestettävä koordinoimalla tehokkaasti osallistuvien tahojen yhteistyötä.

Pääkoordinaattorin on oltava uskottava toimija, joka on jo osoittanut kykynsä tulokselliseen toimintaan, jota voidaan arvioida objektiivisesti koko toiminnan ajan. Ensimmäiset arviointiraportit toimitetaan kesäkuun 2024 kirkolliskokousseminaariin ja jatkossa vuosittain kirkolliskokoukselle.

29. marraskuuta 2023
Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Antti Partainen
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin sivistysvaliokunnan mietinnön mukaan.

***

Asia 20. Kirkolliskokousaloite ukrainan kielistä työtä tekevän papin sijoituspaikan siirtämisestä Pohjois-Suomeen.

Sivistysvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta kuuli asiassa metropoliitta Eliaa. Muilta valiokunnilta ei pyydetty lausuntoja.

Päätösehdotus

Sivistysvaliokunta esittää, että kirkolliskokous hylkää aloitteen.

Päätöksen perustelut

Sivistysvaliokunta esittää aloitteita 19 (*hanke ukrainalaisten pakolaisten keskuudessa tehtävään projektityöhön vuosiksi 2024–2027*) ja 21 (*toimintaohjelma Suomeen paenneiden ukrainalaisten ortodoksien vaikuttavaksi ja pitkäjänteiseksi tukemiseksi*) koskevassa mietinnössä koko Suomen kattavan hankkeen perustamista. Toteutuessaan hanke palvelee uutena toimintamallina myös Pohjois-Suomea, jossa ei tällä hetkellä ole saatavilla venäjän- tai ukrainankielisiä palveluita.

29. marraskuuta 2023

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Antti Partainen
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin sivistysvaliokunnan mietinnön mukaan.

***

Asia 23. Kirkolliskokousaloite yhteinen ortodoksinen pääsiäinen

Sivistysvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Sivistysvaliokunta pyysi ja sai lausunnon piispainkokoukselta ja lakivaliokunnalta sekä kuuli asiassa kirkon lakimies Jouni Heinoa ja kirkolliskokouksen stueritteja.

Päätösesitys

Sivistysvaliokunta esittää kirkolliskokoukselle, että aloite hylätään.

Päätöksen perustelut

Sivistysvaliokunta yhtyy piispainkokouksen perusteluihin pääsiäisen ajankohdasta.

29. marraskuuta 2023

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Antti Partainen
Sihteeri

Vastaehdotus

Asia 23: Aloite yhteisestä ortodoksisesta pääsiäisestä

Vastaehdotus sivistysvaliokunnan mietintöön:

Ehdotamme, että Suomen ortodoksinen kirkko siirtyy yhteiseen pääsiäiseen koko muun ortodoksisen kirkon kanssa ja että siten pääsiäinen ja kaikki siihen liittyvä jumalanpalveluselämä paaston valmistusviikoilta aina kaikkien pyhien sunnuntaille asti synkronoidaan vietettäväksi yhdessä koko muun ortodoksisen maailman kanssa.

Perustelut:

Sivistysvaliokunnan pyytämässä piispainkokouksen lausunnossa ei ole tuotu esiin syitä, jotka kanonisesti estäisivät pääsiäisen ajankohdan muuttamisen. Suomen ortodoksisen kirkon suotuisten toimintaedellytysten turvaamiseksi, kansainvälisesti yhteyksissä olevan kirkon nuoren sukupolven tukemiseksi ja muulta Suomeen muuttaneiden ja täällä asuvien ortodoksien kotouttamiseksi, on välttämätöntä muuttaa pääsiäisen ajankohta samanaikaiseksi koko muun ortodoksisen kirkon kanssa.

Allekirjoittaja

Kirkolliskokousedustaja
Arkkimandriitta Mikael

Asiassa käytettiin keskustelupuheenvuorot seuraavasti;

Huttunen Heikki
Brodkin Jefim
Lampropoulos Ioannis
Tchervinskij-Matsi Irina
Pietarinen Rauno
Metropoliitta Elia

Arkkimandriitta Mikaelin kannatetun muutosesityksen vuoksi suoritettiin äänestys kättä nostamalla. Suoritettussa äänestyksessä edustajista 31 oli sivistysvaliokunnan mietinnön (pohjaehdotus) kannalla, ja vastaesityksen puolesta äänesti 4 edustajaa. Yksi tyhjä.

Päätös:

Kirkolliskokous hylkäsi aloitteen sivistysvaliokunnan mietinnön mukaisesti.

***

Asia 27. Selvitys kirkon koulutusasioita koskevien säädösten päivitystarpeesta

Sivistysvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Sivistysvaliokunta pyysi ja sai asiassa talousvaliokunnan sekä lakivaliokunnan lausunnot. Valiokunta kuuli asiassa asiantuntijana Ortodoksisen seminaarin johtaja Mikko Sidoroffia.

Päätösesitys

Sivistysvaliokunta esittää kirkolliskokoukselle, että erillistä selvitysmiestä ei tarvitse palkata, eikä työryhmää perustaa. Aloite on vietävissä läpi hyödyntäen kirkon nykyisiä resursseja kuitenkin siten, että lakitekniiseen konsultointiapuun on varattava enintään 2000 € määräraha.

Lakiuudistuksen edetessä kyseinen muutos kirkkojärjestykseen voidaan toteuttaa osana sen kokonaisuudistusta.

Päätöksen perustelut

Asia on hoidettavissa kirkon nykyisillä resursseilla.

29. marraskuuta 2023

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Antti Partainen
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin sivistysvaliokunnan mietinnön mukaan.

***

6. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta

Seitsemäs täysistunto päätettiin pitää 30.11.2023 klo 8.00.

7. Ilmoitusasiat

Ei ollut.

8. Istunnon päättäminen

Loppurukouksena laulettiin ”Totisesti on kohtuullista”.

Puheenjohtaja päätti kuudennen täysistunnon klo 22.12.

***

Kirkolliskokouksen VII täysistunto 30. marraskuuta 2023 klo 8.00–8.30

1. Alkurukous

Alkurukouksena laulettiin ”Taivaallinen Kuningas”.

2. Läsnäolijoiden toteaminen

Puheenjohtajan toiminut Arkipiispa Leo avasi VII täysistunnon.

Kirkolliskokouksen lakimies Jouni Heino suoritti nimenhuudon. Todettiin, että kaikki edustajat itse tai varaedustaja olivat paikalla, lukuun ottamatta Sofia Laukkasta, joka ilmoittautui kokoukseen klo 8.17.

Liite 1.

3. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin. **Liite 29.**

***

4. II Käsittely

Asia 10. Esitys ortodoksisesta kirkosta annetun lain säännösten muuttamiseksi ja tähän liittyväksi hallituksen esitykseksi

Lakivaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta kuuli lakityöryhmän jäsen Peter Saramoa (videoyhteys), kirkolliskokousedustaja Kaisa Vuolukka sekä kolttien kyläkokouksen edustajina kolttien luottamusmies Veikko Feodoroffia ja sihteeri Terhi Harjua (videoyhteys). Lisäksi valiokunta kuuli Suomen ortodoksisen kirkon lakimies Jouni Heinoa sekä metropoliitta Arsenia.

Lakivaliokunta otti huomioon hallintovaliokunnan mietinnön asiasta 26.

Päätösesitys

Lakia ortodoksisesta kirkosta (985/2006) muutetaan seuraavalla tavalla:

5 §

Kirkkojärjestys

~~Kirkollishallitus voi antaa kirkon seurakunnille ja toimielimille tarkempia ohjeita tämän lain ja kirkkojärjestyksen toimeenpanosta.~~

6 §

Hiippakunta (voimassa oleva)

Kirkon perusyksikkö on hiippakunta.

Kirkko muodostuu kolmesta tai useammasta hiippakunnasta **hiippakunnista**, joita kutakin johtaa hiippakunnan piispa. Yksi piispoista on arkkipiispa.

Hiippakuntajaosta säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Kirkolliskokous

10 a §

Kokoonpano

Kirkolliskokouksen jäseniä ovat:

- 1) hiippakuntien piispat ja apulaispiispat;
- 2) yksitoista papiston edustajaa;
- 3) kolme kanttorien edustajaa; sekä
- 4) ~~kahdeksantoista~~ **yhdeksäntoista** maallikkojen edustajaa, joista yksi edustaa kolttasaamelaisia.

14 §

Maallikoiden edustajien valinta

~~Seitsemäntoista~~ **Kahdeksantoista** maallikoiden edustajan vaalissa noudatetaan epäsuoraa vaalitapaa. Kolttasaamelaisten edustajan valinnasta säädetään 15 §:ssä. Seurakuntien valitsevat valitsijamiehet valitsevat vaalialueensa kirkolliskokousedustajat.

Seurakunnanvaltuustot päättävät ehdokkaiden asettamisesta. Henkilö voidaan asettaa ehdokkaaksi sillä vaalialueella, johon kuuluvan seurakunnan tai luostarin jäsen hän on.

Seurakunnanvaltuustot valitsevat maallikoiden edustajien valitsijamiehet ja heidän varamiehensä. Vaalissa ehdokkaana olevaa ei voi valita valitsijamieheksi. Seurakunnasta valittavien valitsijamiesten lukumäärä määräytyy sen mukaan, kuin seurakunnassa on ollut jäseniä vaalivuotta edeltäneen vuoden alussa.

15 §

Kolttasaamelaisten edustajan valinta

Kolttasaamelaisten edustaja valitaan kolttalain (253/1995) 42 §:n tarkoittamassa kolttien kyläkokouksessa.

~~Kolttalain 43 §:n säännöksestä poiketen oikeus osallistua kyläkokouksessa kirkolliskokousedustajan valintaan on 16 vuotta täyttäneellä kylässä vakituisesti asuvalla kolttasaamelaisella, joka on kirkon jäsen. Kolttien kyläkokouksessa muutoin noudatettavasta menettelystä säädetään kolttalaissa sekä sen nojalla annetuissa säädöksissä ja määräyksissä. Kolttien kyläkokouksessa kirkolliskokousedustajan valintaan osallistunut äänioikeutettu henkilö ei voi olla valitsijamies eikä ehdokas toisen vaalialueen maallikoedustajan kirkolliskokousedustajan vaalissa.~~

29 §

Arkkipiispa

~~Arkkipiispa on kirkon esipaimen, jonka tehtävänä on johtaa arkkipiispakuntaa yhdessä kirkolliskokouksen, piispainkokouksen ja kirkollishallituksen kanssa kirkon perinteen ja ortodoksisen kirkon muiden sääntöjen sekä tämän lain ja kirkkojärjestyksen mukaan.~~

Arkkipiispa johtaa piispainkokousta.

Arkkipiispan ollessa estynyt tai tehtävän ollessa avoinna sijaisena toimii virkaiältään vanhin hiippakunnan piispa.

39 §

Hiippakunnan piispa

~~Hiippakunnan piispa on hiippakuntansa esipaimen, joka on tehtävässään itsenäinen ja johtaa hiippakuntaa kirkon perinteen ja ortodoksisen kirkon muiden sääntöjen sekä tämän lain ja kirkkojärjestyksen mukaan.~~

Piispan tehtävänä on ohjata ja valvoa hiippakuntansa seurakuntien, luostarien sekä papiston ja kanttorien toimintaa siten kuin kirkkojärjestyksessä tarkemmin säädetään. Piispa päättää kirkkojärjestyksessä säädettyistä seurakuntien papiston ja kanttorien työsuhteita koskevista asioista.

Piispa vastaa hiippakunnassaan kirkon sanoman oikeasta opetuksesta ja julistamisesta sekä jumalanpalvelusten ja muiden pyhien toimitusten oikeasta suorittamisesta. Piispan tehtävänä on lisäksi ohjata ja valvoa seurakuntien, luostarien sekä papiston ja kanttorien toimintaa siten kuin kirkkojärjestyksessä tarkemmin säädetään.

Piispan kanonisesta ohjausvallasta hiippakunnan seurakuntien papistoon ja kanttoreihin säädetään tässä laissa ja kirkkojärjestyksessä.

39 a §

Piispan tehtävän jatkuminen

Piispan tehtävä **toimi** on elinaikainen.

Piispainkokous voi **kuitenkin** piispan pyynnöstä vapauttaa hänet **tehtäviensä toimensa** hoitamisesta. Arkkipiispan tulee kuitenkin pyytää vapautusta tehtävästään **toimestaan** ensin ekumeeniselta patriarkaatilta. Piispainkokous päättää vapautuksen ajankohdasta.

Piispan tultua pysyvästi estyneeksi hoitamasta **tehtävänsä toimeaan** piispainkokous ilmoitettuaan asiasta ekumeeniselle patriarkaatille, vapauttaa hänet **sen** tehtäviensä hoitamisesta.

53 §

Kokoonpano

Seurakunnanvaltuuston jäseniä ovat kirkkoherra ja neljäksi kalenterivuodeksi valitut jäsenet.

Seurakunnanvaltuustossa on jäseniä vähintään 9 ja enintään 21. Jäsenten lukumäärä määräytyy seurakunnan jäsenmäärän mukaan kirkkojärjestyksessä tarkemmin säädetyllä tavalla.

Jos jäsenen paikka tulee pysyvästi avoimeksi kesken toimikauden, puheenjohtajan on kutsuttava hänen tilalleen jäljellä olevaksi toimikaudeksi kyseessä olevalla vaalialueella lähinnä eniten ääniä saanut vaalikelpoinen henkilö.

Seurakunnanvaltuusto valitsee puheenjohtajan keskuudestaan. Puheenjohtajan toimikaudesta säädetään kirkkojärjestyksessä.

55 a §

Kolttasaamelaisten edustaja seurakunnanvaltuustossa

Poiketen 48–55 §:n säännöksestä, sen seurakunnan valtuustoon, jossa kolttalainen (253/1995) 2 §:n tarkoittama kolttala-alue sijaitsee, valitsee yhden jäsenen kolttien kyläkokous. Vaalissa noudatetaan 15 §:ssä säädettyä, kolttasaamelaisten kirkolliskokousedustajan vaalitapaa.

58 §

Kokoonpano

Seurakunnanneuvoston jäseniä ovat kirkkoherra ja vähintään ~~neljä~~ **viisi** seurakunnanvaltuuston toimikaudekseen valitsemaa jäsentä.

1) kirkkoherra;

2) pääkirkon isännöitsijä; sekä

3) vähintään neljä seurakunnanvaltuuston toimikaudekseen valitsemaa jäsentä.

Jos jäsenen paikka tulee pysyvästi avoimeksi kesken toimikauden, seurakunnanvaltuuston on valittava jäljellä olevaksi toimikaudeksi uusi jäsen.

Seurakunnanneuvosto valitsee puheenjohtajan keskuudestaan. Puheenjohtajan toimikaudesta säädetään kirkkojärjestyksessä.

Seurakuntaan päätoimisessa työsopimussuhteessa olevat papit, diakonit ja kanttorit voivat valita keskuudestaan edustajan, jolla on puheoikeus seurakunnanneuvoston kokouksessa.

62 §

Kirkkoherran vaali

Kirkkoherran valitsevat salaisella vaalilla seurakunnan äänioikeutetut jäsenet, **jollei seurakunnanvaltuusto ole päättänyt suorittaa valintaa. Päätös olla toimittamatta kirkkoherran yleistä vaalia on tehtävä ennen kirkkoherran tehtävän haettavaksi julistamista. Päätös tulee voimaan, jos sitä on kannattanut vähintään kaksi kolmasosaa valtuuston jäsenistä, ja hiippakunnan piispa on sen vahvistanut.**

~~Hiippakunnan piispa suorittaa ehdokasasettelun hakuajan päätyttyä. Piispa on asetettava ehdolle enintään kolme ansiokkainta ja tehtävään sopivinta ehdokasta. Hiippakunnan piispa suorittaa ehdokasasettelun hakuajan päätyttyä. Piispa asettaa ehdolle enintään kolme ansioituneinta ja tehtävään sopivinta ehdokasta. Muut kelpoisuusehdot täyttävät hakijat voivat pyynnöstään hiippakunnan piispan suostumuksella olla lisäehdokkaina seurakunnan tai seurakunnanvaltuuston suorittamassa vaalissa. Piispan lausunto ehdokkaista ja lisäehdokkaista on julkaistava ennen vaalia.~~

~~Vähintään kymmenellä seurakunnan äänioikeutetulla jäsenellä on oikeus esittää lisäehdokasta, joka on hakenut tehtävään ja antanut lisäehdokkuuteensa kirjallisen suostumuksensa. Esitys on tehtävä kirjallisesti hiippakunnan piispalle vähintään kymmenen päivää ennen vaalia. Piispalla on oikeus hyväksyä tai hylätä lisäehdokas.~~

Jokainen äänioikeutettu voi äänestää yhtä ehdolle asetettua tai lisäehdokasta. Lisäehdokasta äänestänyt voi lisäksi äänestää yhtä ehdolle asetettua. Jos lisäehdokasta kannattaa yli puolet äänestäjistä, hän tulee valituksi tehtävään. Muussa tapauksessa valituksi tulee se, joka saa enemmistön annetuista äänistä. Jos äännet menevät tasan, valituksi tulee ylempällä vaalisijalla oleva ehdokas.

63 §

Papin, diakonin ja kanttorin valinta

Seurakunnan muun papin kuin kirkkoherran, diakonin ja kanttorin valitsee seurakunnanvaltuusto.

~~Hiippakunnan piispa suorittaa ehdokasasettelun hakuajan päätyttyä. Piispan on asetettava ehdolle enintään kolme ansiokkainta ja tehtävään sopivinta ehdokasta. Ehdokasasetteluun sovelletaan 62 §:n 2 momenttia.~~

Jokainen seurakunnanvaltuuston jäsen voi äänestää yhtä ehdokasta. Valituksi tulee se, joka saa eniten ääniä. Jos äännet menevät tasan, valituksi tulee ylempällä vaalisijalla oleva ehdokas.

90 a §

Toimielimen päätöksentekotavat

Toimielimelle kuuluvista asioista voidaan päättää varsinaisessa kokouksessa, sähköisessä toimintaympäristössä tapahtuvassa kokouksessa (*sähköinen kokous*) tai sähköisesti ennen

kokousta (*sähköinen päätöksentekomenettely*). Varsinaiseen kokoukseen voi toimielimen päätöksellä osallistua myös sähköisesti.

Sähköisessä kokouksessa ja sähköisessä päätöksentekomenettelyssä sekä varsinaiseen kokoukseen sähköisesti osallistuttaessa seurakunnan tai kirkollishallituksen tulee huolehtia tietoturvallisuudesta ja siitä, että salassa pidettävät tiedot eivät ole ulkopuolisen saatavissa.

90 b §

Sähköinen kokous

Sähköisen kokouksen edellytyksenä on, että läsnä oleviksi todetut ovat keskenään yhdenvertaisessa näkö- ja äänyhteydessä.

90 c §

Sähköinen päätöksentekomenettely

Toimielinten julkisia kokouksia lukuun ottamatta toimielinten päätöksenteko voi tapahtua suljetussa sähköisessä päätöksentekomenettelyssä.

Käsiteltävät asiat tulee yksilöidä kokouskutsussa ja mainita, mihin mennessä asia voidaan käsitellä sähköisessä päätöksentekomenettelyssä.

Asia on käsitelty, kun kaikki toimielimen jäsenet ovat ilmaisseet kantansa asiaan ja käsittelyn määräaika on päättynyt. Asia siirtyy kokouksen käsiteltäväksi, jos yksikin jäsen sitä vaatii tai on jättänyt kantansa ilmaisematta.

Sähköisessä päätöksentekomenettelyssä tehtyjä päätöksiä koskeva pöytäkirja voidaan tarkastaa ennen kokousta.

111 §

Toimituskielto sekä pappeuden menettäminen ja lakkaaminen

Jos pappi tai diakoni toimii vastoin 109 §:ssä säädettyjä velvollisuuksia, piispa voi määrätä hänet enintään kuuden kuukauden mittaiseen toimituskieltoon. Kuutta kuukautta pitemmästä toimituskiellosta päättää piispainkokous.

Jos papin tai diakonin 1 momentin mukainen toiminta tai velvollisuuksien vastainen käyttäytyminen osoittaa hänet kanonisesti sopimattomaksi pappeuteen, piispainkokous voi määrätä pappeuden menetetyksi.

Pappi tai diakoni voidaan määrätä toimituskieltoon 1 momentin nojalla, jos kysymys on vakavasta tai toistuvasta 1 momentin vastaisesta menettelystä.

Piispainkokous voi määrätä pappeuden menetetyksi 2 momentin nojalla, jos kysymys on vakavasta tai toistuvasta 2 momentin vastaisesta menettelystä.

Jos pappi tai diakoni toistuvasti tai vakavasti toimii vastoin 109 §:ssä säädettyjä velvollisuuksia ja hänelle on varoituksella annettu mahdollisuus korjata menettelynsä, hiippakunnan piispa voi määrätä hänet enintään kuuden kuukauden mittaiseen toimituskieltoon. Kuutta kuukautta pidemmästä toimituskiellosta päättää piispainkokous.

Jos papin tai diakonin toiminta tai laiminlyönnit osoittavat hänet kanonisesti sopimattomaksi pappeuteen, piispainkokous voi määrätä pappeuden menetetyksi.

111 a §**Toimituskiellon ja pappisuuden menettämisen tai lakkaamisen vaikutus työsuhteeseen**

~~Piispan tai piispainkokouksen päätös toimituskiellosta katsotaan työsopimuslain 5 luvun 2 §:n tarkoittamaksi perusteeksi lomauttaa papin tai diakonin työsuhteessa oleva henkilö.~~
Piispainkokouksen päätös pappisuuden menettämisestä katsotaan työsopimuslain (55/2001) 8 luvun 1 §:n tarkoittamaksi perusteeksi ~~purkaa~~ **irtisanoa** papin tai diakonin työsuhteeseen.

Piispainkokouksen päätös pappisuuden lakkaamisesta katsotaan sellaiseksi työsopimuslain 7 luvun 2 §:n tarkoittamaksi työntekijän työnteoedellytysten olennaiseksi muuttumiseksi, joka oikeuttaa työsopimuksen irtisanomiseen silloinkin, kun pappisuuden lakkaaminen johtuu työntekijän uskonnollisista mielenpiirteistä.

Ennen papin tai diakonin ~~lomautusta tai~~ työsopimuksen ~~purkamista tai~~ irtisanomista 111 §:ssä tarkoitettun piispan tai piispainkokouksen päätöksen perusteella työnantajan on selvitettävä, olisiko ~~lomautus tai~~ työsopimuksen ~~purkamisen~~ tai irtisanominen vältettävissä sijoittamalla työntekijä muuhun työhön.

117 a §**Poikkeusolot**

Jos valtioneuvoston asetuksella säädetään valmiuslain (1552/2011) mukaisten toimivaltuuksien soveltamisen aloittamisesta poikkeusoloissa, kirkollishallitus voi kutsua kirkolliskokouksen koolle määräämänsä paikkaan.

Jos kirkolliskokous ei voi kokoontua poikkeusolojen vallitessa, kirkollishallituksella on oikeus tehdä kirkolliskokouksen puolesta esityksiä ja antaa lausuntoja valtioneuvostolle. Lisäksi kirkollishallituksella on oikeus antaa enintään vuoden määräajaksi väliaikainen määräys:

- 1) kirkon toiminta- ja taloussuunnitelman ja talousarvion soveltamisesta siihen asti, kunnes kirkolliskokous on asiasta päättänyt;
- 2) seurakuntien hallinnosta, niiden omaisuuden suojelemisesta ja muista poikkeusolojen vaatimista toimenpiteistä;
- 3) seurakuntavaalien siirtämisestä;
- 4) seurakunnanvaltuuston toimivallan väliaikaisesta siirtämisestä kirkkoherralle.

Kirkollishallituksen 2 momentin nojalla antama väliaikainen määräys on saatettava kirkolliskokouksen käsiteltäväksi heti, kun se voi kokoontua. Kirkolliskokous voi jättää määräyksen voimaan, muuttaa määräystä tai kumota määräyksen.

Kirkon toimielinten pitää valmiussuunnittelulla ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmistelulla sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen poikkeusoloissa. Varautumisesta ja varautumisen johtamisesta säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Ponsilausuma:

Kirkollishallituksen on valmisteltava pitkän aikavälin suunnitelma ortodoksisesta kirkosta annetun lain ja kirkkojärjestyksen kokonaisuudistuksesta. Suunnitelma ja aikataulu on annettava tiedoksi vuoden 2024 kirkolliskokoukselle.

Päätöksen perustelut

Nykyinen laki ortodoksisesta kirkosta (jäljempänä ”kirkkolaki”) on vuodelta 2006. Voimassa oleva laki on osoittautunut osin epäselväksi ja puutteelliseksi. Ehdotuksessa on täsmennetty muun muassa kirkon

kanonien ja siten kirkon sisäisen autonomian määrittelyä, työntekijöiden oikeusasemaa, kirkon sisäistä hallintomenettelyä ja siihen liittyvää oikeusturvaa, toimivaltasuhteiden selkeytystä, koltasaamelaisten asemaa ja menettelyjä poikkeusoloissa.

Kirkon elämää ohjaavat kanonit. Suomen ortodoksinen kirkko toimii yhtäältä suomalaisena julkisoikeudellisena yhteisönä ja viranomaisena Suomen lakien mukaisesti sekä toisaalta uskonnollisena yhteisönä maailmanlaajuisen ortodoksinen kirkon kanonien ja tradition mukaan. Perustuslain 11 §:ssä taatun uskonnonvapauden perusteella kirkolla on oikeus noudattaa sisäisessä elämässään kanoneja. Julkisen vallan edustajana kirkon on kuitenkin noudatettava maamme perustuslaista johtuvia kansanvaltaisuuden, oikeudenmukaisen menettelyn ja hyvän hallinnon vaatimuksia. Tämä pätee myös silloin, kun kirkko määrittelee kanonien sisältöä ja oikeaa tulkintaa.

Lakiehdotuksella on tarkoitus määrittellä aikaisempaa tarkemmin se kirkon kanonisen perinteen aineellinen sisältö, jonka soveltaminen perustuslain 11 §:n mukaan tapahtuu kirkon sisällä. Samalla kuitenkin selkeytetään ne kirkon sisäisen hallintomenettelyn säännökset, jotka johtuvat kirkkoa suomalaisena julkisoikeudellisena yhteisönä velvoittavista oikeudenmukaisen menettelyn ja hyvän hallinnon vaatimuksista.

Ortodoksinen kanonisen perinteen merkitys ja lähteet

Ortodoksinen kirkon kanoninen perinne sääntelee ja ohjaa kirkon elämää ja hallintoa. Perinne määrittelee kirkon sisäisen elämän toimintaa ja toiminnan periaatteita rajoittuen kirkon jäsenistöön. Kanonisen perinteen olemassaolon ja soveltamisen lähtökohtana on pelastusoppi: sen tarkoitus on olla ihmisten ja maailman pelastukseen tähtäävä. Kirkon oppi nähdään yhtäältä kirjallisesti annettuna, toisaalta apostolien opetuksessa eteenpäin siirrettynä.

Ortodoksinen kirkon kanonisen perinteen perusteet sisältyvät pyhiin kirjoituksiin (Raamattuun) sekä pyhään traditioon, joiden asema on niin ikään tunnustettu laissa Suomen ortodoksisesta kirkosta. Kirkko näkee kirjallisen ja suullisen perinteen samantarvoisina. Kanoninen kirjallisuus on syntynyt vuosisatojen kuluessa erilaisiin tilanteisiin, mistä seuraa kokoelmien sisäinen hierarkkisuus. Arvovaltaisimpina pidetään ekumeenisten kirkolliskokousten antamia kanoneja, toiseksi paikallissynodioiden kanoneja – jotka ohjaavat kirkon elämää suppeammin määrittelemissään kanonisissa rajoissa – ja kolmanneksi pyhiin isien kanoneja. Näiden synodaalisesti hyväksytyjen kanonien lisäksi keskeiseen kanoniseen kirjallisuuteen kuuluu niin sanotut apostoliset kirkolliset määräykset, jotka kodifioivat apostolista perinnettä ajalta ennen kanonien muotoutumista. Raamatun opetuksen perustalta vastuu kirkon elämän ohjaamisesta ja säätämisestä on alusta alkaen kuulunut piispoille. Erityistä painoarvoa on annettu piispojen yhteiselle (synodaaliselle) päätöksenteolle. Kanoninen perinne on ilmaisultaan enimmäkseen spesifistä ja tapauskohtaista. Kanonisen tulkinnan tulee siksi ulottua kirjainta pidemmälle kanoniseen ymmärrykseen, kokonaiskuvaan ja henkeen, jotka ovat yhteydessä muun muassa kirkko- ja virkaoppiin sekä kirkkokäsitykseen. Kanoneihin itseensä sisältyy viitteitä siitä, että tulkinta tulee tehdä tietoisena siitä asiayhteydestä, jossa alkuperäinen periaate on kirjoitettu. Tästä huolimatta kanoninen perinne nähdään sen tulkinta-ajankohdasta riippumattomana ja sitovana.

Piispan kanoninen asema

Piispa on ortodoksisessa perinteessä apostolien tehtävän jatkaja, jonka tehtäviin kuuluu oikean uskon suojelu, opettaminen ja kaitsenta. Piispaksi vihkiminen tapahtuu apostolisen seuraannon (suksessio; apostoleista asti juontuva piispojen virkaan vihkimisen ketju) periaatteen mukaisesti, mikä ilmentää viran jatkuvuutta ja kollegiaalisuutta. Jatkumolla on näin historiallinen ilmentymä apostoleista alkaen. Piispoja ja piispuutta käsittelevän kanonisen perinteen tulkinnassa on huomioitava sekä kanonien alkuperäisen ilmaisuaikojen konteksti että Suomen ortodoksinen kirkon erityispiirteet. Piispan hiippakunta on ollut maantieteellisesti huomattavan pieni ja vastannut käytännössä nykyajassa kirkkoherrojen hallinnoimaa aluetta. Suomessa, missä maantieteelliset

etäisyydet ovat suuret ja ortodoksisia hiippakuntia vähän, piispat vastaavat huomattavan laajalle levittäytyneistä kirkon jäsenistä.

Kanoninen traditio ilmaisee piispalta vaadittaviksi ominaisuuksiksi munkkeuden tai leskeyden lisäksi henkilökohtaisia ominaisuuksia, kuten muun muassa erinomaisen käytöksen, omasta hengellisestä voinnista huolenpitämisen, erottelukyvyn armolahjan sekä käyttäytymisen ja tuomitsemisen viisauden niiden ihmisten osalta, jotka ovat hänen hiippakunnassaan.

Kanonisen perinteen mukaisesti toisten hiippakuntien piispojen ei tule hallinnollisesti puuttua muiden hiippakuntien toimintaan. Tämä ilmentää myös piispuuden olemusta sakramentaalisen pappouden ylimpänä asteena. Hiippakuntien piispojen vaalin vahvistaminen kuuluu Suomessa piispainkokoukselle. Vasta vahvistamisen jälkeen toimitetaan piispaksi vihkiminen. Suomen ortodoksisen kirkon peruskirjan, eli ekumeenisen patriarkan 6.7.1923 antaman Tomoksen, mukaan Suomen arkkipiispan vaalin vahvistaminen kuuluu ekumeeniselle patriarkaatille.

Tomoksen mukaan arkkipiispan ja piispan vaalin toimittaminen, vihkiminen ja asettaminen tapahtuvat pyhien kanonien ja arkkipiispakunnan asetusten mukaan. Yleisenä periaatteena Tomoksessa todetaan, että piispalla on oikeus yhdessä maallikkojen ja papiston kanssa vapaasti järjestää kirkon olot Suomen lakien vaatimusten mukaan, kunhan ne eivät ole ristiriidassa opin ja kanonien kanssa siten kuin niitä tulkitaan ekumeenisessa patriarkaatissa. Näin jo Tomoksessa otetaan huomioon kansallisen lainsäädännön asema ja merkitys ja Suomen kirkon vapaus sisäisissä asioissaan. Kanonisen perinteen tulkinnan viimesijainen tulkintaoikeus on kuitenkin sidottu Konstantinopolin ekumeeniseen patriarkaattiin. Kanoninen perinne on ohjeellinen myös papiston jäsenten asemalle, muun muassa kelpoisuusehtojen, kuuliaisuusvelvollisuuden ja henkilökohtaista nuhteettomuutta koskevien normien osalta.

Kanonisen perinteen sovittaminen Suomen oloihin

Kanoninen perinne juontaa juurensa varhaisen kirkon sekä Itä-Rooman keisarikunnan käytänteistä. Kanoniselle traditiolle luonteenomaista on hiippakunnan piispan hyvin vahva, lähes itsevaltainen asema. Suomessa ortodoksinen kirkko toimii julkisoikeudellisena yhteisönä. Kirkko toimii myös 'maallisen' lain soveltajana ja sitä velvoittavat kansainväliset ja suomalaiset perusoikeusnormit sekä esimerkiksi myös hallintolainkäytön säännökset. Viimeksi mainituista voidaan mainita erityisesti päätösten perustelemista, asianosaisten kuulemista sekä lainkäyttäjän esteettömyyttä ja riippumattomuutta koskevat vaatimukset.

Kirkon oikeus soveltaa kanoneja on perustuslain 11 §:n uskonnonvapaussäännöksen perusteella riidaton myös maallisen oikeuden näkökulmasta. Kirkolla on kuitenkin velvollisuus näyttää toteen kanonisen normin olemassaolo ja oikea soveltaminen sekä se, että kirkon sisäisessä menettelyssä on noudatettu perustuslain edellyttämää oikeudenmukaisen menettelyn vaatimusta. Viimeksi mainittu on sellaista perusoikeuksien ydinsisältöä, josta ei voi tehdä poikkeuksia esimerkiksi uskonnonvapauteen viittaamalla.

Suomalaiseen kirkolliseen käytäntöön kuuluu myös kansanvaltainen päätöksenteko, eli maallikoiden vahva osallistuminen kirkon ja seurakuntien omaisuutta, taloutta ja toimintaa koskevissa päätöksissä seurakunnanvaltuustojen sekä kirkolliskokouksen maallikoiden edustajien kautta. Myös kirkkoherrojen vaalit ja muun papiston valinta seurakunnanvaltuustojen kautta on osa suomalaista, kansanvaltaista hallintomallia. Tämä, ortodoksisen maailman yleisestä tavasta poikkeava, suomalainen organisaatiomalli on saanut ekumeenisen patriarkan hyväksymisen vuoden 1923 Tomos-asiakirjassa.

Ortodoksisen kanonisuuden sekä suomalaisen kansanvaltaisuuden ja oikeusvaltiollisuuden yhteensovittamisen haaste liittyy päätettävien asioiden luokitteluun. Yhtäältä on uskon ydintä koskevia

kanonisia ja dogmaattisia kysymyksiä, jotka kuuluvat piispojen ja piispainkokouksen yksinomaiseen toimivaltaan. Toisaalta on kirkon arkeen kuuluvia kysymyksiä esimerkiksi taloudesta, henkilöstön työsuhteista ja toiminnan järjestämisestä, joissa noudatetaan suomalaista kansanvaltaista päätöksentekoa ja hallintomenettelyä. Kahden päätöksentekotavan yhteensovittamistarpeita esiintyy muun muassa papiston valintaa ja työoikeudellista asemaa koskevissa kysymyksissä.

Piispan asema

Lakiehdotuksella ilmaistaan nykyistä lakia selvemmin, että piispan toimen ytimenä on vastaaminen kirkon sanoman oikeasta opetuksesta ja julistamisesta sekä jumalanpalvelusten ja muiden pyhien toimitusten oikeasta suorittamisesta omassa hiippakunnassaan. Toimessaan piispa toimii itsenäisesti, eikä hän ole kenenkään ohjauksella alainen. Piispa on kuitenkin velvollinen ratkaisemaan periaatteelliset, kirkon oppeja koskevat kysymykset osana laajempaa kirkkoa, eli yhteydessä piispainkokoukseen.

Arkkipiispa johtaa piispainkokousta. Tomos-asiakirja vahvistaa kuitenkin sen kanonisen säännön, että arkkipiispalla ei ole esimiessuhdetta muihin hiippakuntapiispoihin. Apulaispiispa on tehtävässään piispainkokouksen ja hiippakuntansa piispan alainen. Piispojen itsenäisyys kaikesta ohjauksesta merkitsee, että ortodoksisen piispan tehtävä ei ole työsuhte kirkkoon tai hiippakuntaan työlaainsäädännön merkityksessä, koska alisteisuus työnantajan ohjaukselle on työsuhteen keskeinen edellytys. Piispan valintaan ja toimeen asettamiseen sakraali luonne luovat aseman, jota on mahdollista muuttaa vain kirkon sisäisten kanonisten menettelyjen kautta. Piispan tehtävän kanonisen määritelmän ja Tomos-asiakirjan sitovien määräysten vuoksi piispantehtävää ei ole mahdollista muuttaa Suomen lainsäädännön tarkoittamaksi työsuhteeksi.

Lakiehdotuksella ei ole tarkoitusta muuttaa nykyistä järjestelmää, jossa palvelussuhteen ehdoista päättää kirkollishallituksen kollegio erityiskokoonpanossaan eli kokoonpanossa, jossa jäseninä ovat vain kirkolliskokouksen valitsemat asiantuntijajäsenet. Tomos-asiakirja vahvistaa sen kanonisen säännön, että ”kanonisesti istuimellensa asetetut arkkipiispa ja piispat pysyvät niissä elinikänsä, elleivät vapaaehtoisesti niistä luovu tai kanonisesti joudu niistä pois”. Lakiehdotuksella selkeytetään, että piispainkokous voi piispan pyynnöstä vapauttaa tämän tehtäviensä hoitamisesta. Arkkipiispan tulee kuitenkin pyytää vapautusta tehtävästään ensin ekumeeniselta patriarkaatilta. Piispainkokous päättää arkkipiispan ja muun hiippakuntapiispan vapautuksen ajankohdasta. Säännös koskee ensisijaisesti tapauksia, joissa piispa pyytää vapautusta eläkkeelle siirtymisen vuoksi.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös sen varalta, että piispa tulee esimerkiksi sairauden tai korkean iän seurauksena kyvyttömäksi hoitamaan tehtävänsä. Tällaisessa tapauksessa piispainkokous, ilmoitettuaan asiasta ensin ekumeeniselle patriarkaatille, vapauttaa hänen tehtäviensä hoitamisesta. Kirkkojärjestykseen on tarkoitus ottaa täydentävät säännökset noudatettavasta menettelystä ja päätöksen edellyttämästä selvityksestä. Tomos-asiakirjan yllä toistetusta muotoilusta seuraa, että ortodoksiselle piispalle ei ole mahdollista säätää lainsäädännössä piispojen pakollisesta eläköitymisestä loukkaamatta kirkolle perustuslain mukaan kuuluvaa autonomiaa. Pakollisen eläköitymisiän käyttöönotto edellyttäisi Tomos-asiakirjan tätä sallivaa ekumeenisen patriarkaatin tulkintaa. Mikään ei kuitenkaan estä sitä, että piispainkokous keskuudessaan luo käytännösääntöä asiasta.

Tomos-asiakirja vahvistaa sen säännön, että piispan erottaminen on kanoninen prosessi, jonka ratkaisee viime kädessä ekumeenisen patriarkaatin pyhä synodi. Äärimmäisen harvinaisesta asiasta ei esitetä otettavaksi säännöstä suomalaisen lakiin. Kanoninen erottaminen merkitsisi joka tapauksessa Suomen lain mukaan sellaista kyvyttömyyttä hoitaa piispan tehtävää, joka mahdollistaa erottamisen toimeenpanon.

Papiston ja kanttorien valinta

Hakijoiden ehdollepano papin tai kanttorin tehtävään on juridisesti hallinnollinen päätöstilanne. Hakijoiden ansiovertailun tulee perustua objektiivisiin, mitattavissa oleviin tekijöihin, kuten opintojen laajuuteen ja arvosanoihin sekä kokemuksen pituuteen. Kanonisessa katsannossa kysymys on ehdokkaan valinnasta toimittamaan piispan edustajana pyhiä toimituksia ja saarnaamaan piispan vastuulla kirkon sanomaa. Tässä katsannossa piispan tulee arvioida ehdokkaat kokonaisvaltaisesti, ottaen huomioon myös heidän henkilökohtaisia, vain piispan omien havaintojen perusteella tarkasteltavia ominaisuuksia, kuten henkistä kypsyyttä, empatiakykyä ja hurskautta.

Edellä kuvatun kanonisen ja oikeudellisen päätöksenteon jännitteen helpottamiseksi kirkkolain säännöstä ehdollepanosta papin, diakonin ja kanttorin tehtävään ehdotetaan tarkistettavaksi. Esityksen mukaan hiippakunnan piispa on velvollinen asettamaan ehdolle, samoin kuten nytkin, kolme etevintä hakijaa. Ehdotetun säännöksen mukaan muut tehtävän kelpoisuusehdot täyttävät hakijat voivat pyynnöstään ja hiippakunnan piispan suostumuksella asettua lisäehdokkaiksi seurakunnan jäsenten tai seurakunnanvaltuuston harkittaviksi. Piispa velvoitetaan antamaan ehdokkaista ja mahdollisista lisäehdokkaista lausunto, joka julkaistaan ennen vaalia. Ehdollepanoon voivat yleisten hallinto-oikeudellisten periaatteiden mukaan vaikuttaa vain sellaiset seikat, jotka voidaan ilmaista julkisesti. Pappisehdokkaan kanoniseen kelpoisuuteen tai hakijan työoikeudellisesti oleellisiin syihin liittyvät perusteet olla valitsematta ehdokasta, tulee ilmoittaa ehdokasarviossa riittävän selvästi. Voimassa olevan lain mukaan seurakuntien kirkkoherrat valitaan suoralla kansanvaalilla. Seurakuntalaisten osallistuminen kirkollisiin vaaleihin on pitkään ollut heikkoa. Vaalit, joihin on hyvin heikko osanotto, voivat olla alttiita manipuloinnille. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan seurakunnanvaltuusto voi päättää kahden kolmasosan enemmistöllä annetuista äänistä luopua kirkkoherran kansanvaalista. Päätös on tehtävä ennen tehtävän julistamista haettavaksi. Jos hiippakunnan piispa vahvistaa tämän päätöksen, kirkkoherran valinta siirtyy seurakunnanvaltuustolle.

Kirkolliskokouksen kokoonpano

Kirkolliskokouksen kokoonpanoa ehdotetaan muutettavan siten, että kirkolliskokouksen 19 maallikkojen edustajasta yksi on kolttien kyläkokouksen valitsema edustaja. Lakiehdotuksen mukaan kolttsaamelaisten edustaja kirkolliskokouksessa sekä seurakunnanvaltuustossa valitaan kolttien kyläkokouksessa. Vaalitapa vastaa kolttsaamelaisten kulttuurisen itsehallinnon mallia ja paikallisia erityisolosuhteita.

Lakiin ehdotetaan säännös, jonka mukaan kolttien kyläkokouksessa kirkolliskokousedustajan vaaliin osallistunut henkilö ei voi olla valitsijamies eikä ehdokas toisen vaalialueen kirkolliskokousedustajan vaalissa.

Sähköinen kokous ja päätöksentekomenettely

Lakiin on lisätty ehdotus säännöksiksi sähköisestä kokouksesta ja päätöksentekomenettelystä. Säännökset vastaavat evankelisluterilaisen kirkkolain vastaavia säännöksiä. Sähköinen kokous ja päätöksentekomenettely ovat olleet jo osittain käytössä ja nyt ehdotetuilla säännöksillä luodaan säädösperusta.

Poikkeusoloja koskeva sääntely

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös kirkon sisäisestä päätöksenteosta silloin, kun Suomi on joutunut valmiuslain tarkoittamiin poikkeusoloihin. Kirkollishallitus valtuutetaan kutsumaan kirkolliskokouksen koolle hyväksi katsomaansa paikkaan. Jos kirkolliskokous ei voi kokoontua, kirkollishallituksella on valta antaa vuodeksi kerrallaan väliaikaisia määräyksiä kirkon ja seurakunnan hallinnon ja omaisuuden turvaamiseksi. Väliaikaiset määräykset alistetaan kirkolliskokoukselle, kun se voi taas kokoontua.

Esityksen valmistelu

Lakiehdotus perustuu ortodoksisen kirkon sisäisen työryhmän mietintöön, joka annettiin vuoden 2021 kirkolliskokoukselle. Kirkolliskokous päätti jatkaa valmistelua Itä-Suomen yliopiston hallinnoimana tutkimusprojektina. Tutkimusprojektin tulokset käsiteltiin vuoden 2022 kirkolliskokouksessa, joka päätti hankkia siitä lausuntoja kirkon toimielimiltä ja yksiköiltä, työntekijäjärjestöiltä sekä kirkon yhteydessä toimivilta vapaan kansalaistoiminnan järjestöiltä. Saadut lausunnot on otettu huomioon lakiehdotuksen valmistelussa. [Vuoden 2023 kirkolliskokous hyväksyi lakiehdotuksen esiteltäväksi valtiovallalle lainvalmistelun aloittamista varten.]

Ortodoksista kirkkoa koskeva lainsäädäntö muissa maissa

Euroopan unionin jäsenvaltioista julkisoikeudellisen aseman omaava ortodoksinen kirkko on Suomen lisäksi olemassa Kreikassa, Kyproksella, Bulgariassa ja Romaniassa. Tämän lisäksi ortodoksisen kirkon suhdetta valtioon on nimenomaisesti säännelty ainakin Itävallassa, Unkarissa, Puolassa ja Tsekin tasavallassa. Näissä valtioissa ortodoksisen kirkon järjestysmuoto on perinteinen, piispojen ja piispainkokouksen toimivaltaisuuteen perustuva. Suomen oloja vastaavaa mallia, jossa hyvin pienen vähemmistön kirkolla on kansankirkon asema valtiovaltaan nähden, ei löydy muista maista.

Esityksen perusoikeusvaikutukset

Kuten edellä kirkon kanoneja koskevassa esityksessä todettiin, kirkon sisäinen itsehallinto perustuu perustuslain 11 §:n tunnustamaan uskonnon ja omantunnon vapauteen. Ortodoksisen kirkon virkakäsitys ja järjestäytymismuoto edellyttävät uskonnonvapauden yhteensovittamista muun muassa perustuslain 6 §:n mukaisen yhdenvertaisuuden perusoikeuden kanssa. Nyt esillä oleva ehdotus ei muuta vallitsevaa perusoikeustilannetta.

Yksityiskohtaiset perustelut

5 §:ään ehdotettiin lisättävän uusi kolmas momentti. Lakivaliokunta ehdottaa sen poistamista tarpeettomana, koska kirkollishallituksella on yleistoimivalta ohjeiden antamiseen.

Ehdotettu 5 a § poistetaan tarpeettomana.

Ehdotetun 6 §:n sijaan lakivaliokunta ehdottaa voimassa olevan 39 §:n muokkaamista. Piispan tehtävä perustuu kanoniseen valintaan ja vihkimiseen. Hiippakunnan piispa on tehtävässään itsenäinen. Häntä sitoo kuitenkin velvollisuus toimia osana piispainkokouksen ja maailmanlaajuisen ortodoksian piispojen päätöksentekoa kirkon dogmien, kanonien ja muiden kirkollisten sääntöjen oikeasta tulkinnasta.

Ehdotettu 6 a § hiippakuntajaosta hylätään ja voimassa oleva 6 § hiippakunnista säilytetään. Pykälästä ehdotetaan poistettavan lukumäärä hiippakunnista.

Ehdotettu 6 b § hylätään ja voimassa olevaan 29 §:ään ehdotetaan lisättävän toinen momentti, jonka mukaan arkkipiispa johtaa piispainkokousta. Vastaava 48 § on poistettava kirkkojärjestyksestä. Ehdotettu 6 c § ja 6 d § hylätään tarpeettomina.

Ehdotettu 7 §, 7a § ja 7 b § hylätään.

Ehdotettu 8 §, 8 b § hylätään tarpeettomana.

Ehdotettu 8 a § vaihdetaan muokattuna 39 a §:ään. Viittaukset ekumeenisesta patriarkaattista siirretään perusteluihin. Sana tehtävä on vaihdettu sanaan toimi. Piispan toimeen liittyvät perustelut ovat yleisperusteluissa.

Ehdotettu 9 §, 9 a §, 9 b §, 9 d § hylätään.

Ehdotettu 9 c § on sekoitus voimassa olevia 62 § ja 63 §. Lakivaliokunta ehdottaa, että 9 c § hylätään ja 62 §:ää ja 63 §:ää muokataan. Muokausehdotukset esitetään mietinnön pykälissä 62 ja 63.

Ehdotettu 9 e § vastaa voimassa olevaa 111 §:ää ja tämän vuoksi ehdotettu 9 e § hylätään. Lakivaliokunta ehdottaa, että voimassa olevaa 111 §:ää muokataan. Toimituskieltoon tai pappeuden menettämiseen määrääminen edellyttää, että asianomaisen todetaan toistuvasti ja vakavasti rikkoneen velvollisuuksiaan ja hänelle on varoituksella annettu mahdollisuus korjata menettelynsä, jollei kysymyksessä ole niin vakava rikkomus, ettei asianomaista voida kohtuudella pitää oikeutettuna jatkamaan papillisissa tehtävissä. Muotoilu vastaa työsopimuslain mukaisia irtisanomisen ja työsopimuksen purkamisen perusteita.

Ehdotetaan lisättävän lakiin voimassa olevasta laista puuttuvan säännöksen pappeuden lakkaamisesta sellaisesta asianomaisen henkilöön liittyvästä muusta kanonisesta syystä, kuin tehtävien laiminlyöminen tai moitittava käytös. Tällaiset syyt voivat koskea esimerkiksi kanonien papeilta edellyttämää siviilisäätystä tai papin uskonnollisen vakaumuksen erkaantumista kirkon opeista. Näissä tapauksissa aloitteen menettelyyn voi tehdä sekä asianomainen itse että hiippakunnan püspa.

Ehdotettu 9 f § on muokattu loogisempaan kohtaan toimituskiellon ja pappeuden menettämisen ja lakkauttamisen perään, joten lakivaliokunta siirtää ehdotetun säännöksen kohtaan 111 a §. Ehdotetun uuden säännöksen tarkoituksena on selvittää, miten kanoninen toimituskielto tai pappeuden menetys tai lakkaaminen vaikuttavat papin tai diakonin työsuhteeseen. Ehdotuksesta on poistettu säännökset työsuhteen purkamisesta ja lomauttamisesta.

Pappeuden menetys on peruste irtisanoa papin tai diakonin työsuhteeseen. Tämä ankara säännös johtuu siitä, että pappeuden menetys tulee kysymykseen seuraamuksena vain sellaisista erittäin vakavista velvoitteiden rikkomisista tai laiminlyönneistä, jotka työsopimuslain mukaan oikeuttavat työsopimuksen irtisanomisen. Pappeuden lakkaaminen on peruste irtisanoa papin tai diakonin työsuhteeseen. Pappeuden lakkaaminen on seuraus sellaisesta asianomaisen kanonisen kelpoisuuden muuttumisesta, joka ei johdu moitittavasta käytöksestä, vaan asianomaisen olosuhteiden muuttumisesta tavalla, joka on ristiriidassa kirkon kanonien kanssa. Pappeuden lakkaaminen merkitsee, että asianomainen on menettänyt kanonisen toimiluvan papilliseen tehtävään, toisin sanoen hän ei voi suorittaa sitä työtä, johon hänet on palkattu.

Papin ja diakonin työtehtävän luonteen vuoksi on perusteltua poiketa työsopimuslain mukaisesta säännöstä, että työntekijän uskonnolliset mielipiteet eivät ole laillinen irtisanomisperuste. 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi työsopimuslain sääntelyä vastaava säännös siitä, että papin tai diakonin työnantajan, yleensä seurakunnan, tulee selvittää mahdollisuuksia tarjota työntekijälle muuta työtä ennen, kun päätetään tämän pykälän tarkoittamista seuraamuksista.

7–9 §:t ehdotetaan säilytettävän sellaisinaan, joten ehdotettu 10 § hylätään.

Ehdotettu 10 a § hylätään. Mietinnön säännös vastaa voimassa olevan lain 10 §:n säännöstä, jota ehdotetaan muokattavan siten, että kirkolliskokouksen maallikkojen edustajista yksi edustaisi kolttasaamelaisia. Tämä edellyttää, sitä että maallikkojäsenien määrää nostetaan yhdellä kahdeksastatoista yhdeksääntoista. Tällä tavoin varmistetaan alkuperäiskansan edustus muuttamatta vaalialueiden edustuksen suhteellisuutta. Sama perustelu koskee myös 14 §:ää.

Ehdotetut 11 § ja 13 § hylätään ja jätetään ennalleen.

Ehdotettuun 14 §:ään on tehty tekninen muutos, joka vastaa ehdotettua 10 §:ää.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 15 § kolttasaamelaisten edustajan valitsemisesta kolttien kyläkokouksessa. Edustajan valinnassa noudatetaan kolttalaista ja sen nojalla annetuista säädöksistä ilmenevää menettelytapaa. Hallituksen esityksen luonnoksessa on tarpeettomasti nostettu esille 16-vuoden ikäraja, koska kaikilla vaalialueella kirkolliskokousedustajien vaaliin osallistuvat ovat 18 vuotta täyttäneitä. Lisäksi lakivaliokunta täsmensi säädöstekstiä lisäämällä viittauksen kolttalain nojalla annettuihin säädöksiin sekä vaihtamalla sanan maallikkoedustaja kirkolliskokousedustajaan.

16–19 §:t ehdotetaan säilytettävän ennallaan.

25–28 §:t ehdotetaan säilytettävän ennallaan.

Arkkipiispa koskevaan 29 §:ään ehdotetaan lisättävän, että arkkipiispa johtaa piispainkokousta.

Ehdotetut muutokset 30–36 §:t hylätään ja pykälät säilytetään ennallaan.

39 §:ssä on huomioitu ehdotus uudeksi 8 a §:ksi. Säännöksen toista momenttia on muokattu kielellisesti uuteen muotoon.

40–43 §:t säilyvät ennallaan.

53 §:ään siirretään kirkkojärjestyksestä säännös valtuuston puheenjohtajan valinnasta. Säännös kuuluu lakiin kuten säännökset muidenkin keskeisten toimielinten puheenjohtajien valinnoista.

Ehdotettu 55 a § hyväksytään. Uudessa 55 a §:ssä on säännös kolttasaamelaisten edustajan vaalista seurakunnanvaltuustoon. Menettely on sama kuin kolttasaamelaisten kirkolliskokousedustajan vaalia koskevassa 15 §:ssä. Säännöksen tarkoittama seurakunta – nyt Pohjois-Suomen seurakunta – ilmaistaan laissa yleisluontoisesti, koska seurakuntajako on kirkkolain mukaan kirkollishallituksen toimivallassa, jota ei haluta rajoittaa sitomalla yhden seurakunnan asemaa lakiin. Vaikka 16–17-vuotiaat eivät osallistu kolttien kyläkokoukseen, he voivat osallistua oman seurakuntansa valtuuston vaaleihin.

Ehdotettu 58 § hylätään. Voimassa olevaa 58 §:ää muutetaan siten, että pääkirkon isännöitsijä ei ole enää tehtävänsä puolesta neuvoston jäsen. Pykälään on lisätty kolmas momentti seurakunnanneuvoston puheenjohtajan valinnasta, josta aiemmin säädettiin kirkkojärjestyksessä. Säännös kuuluu lakiin kuten säännökset muidenkin keskeisten toimielinten puheenjohtajien valinnoista. Neuvosto edustaa työnantajaa ja vastaa valtuuston päätösten toimeenpanosta. Kirkkoherra on neuvoston jäsen. Kirkkoherran rooli seurakunnanneuvoston jäsenenä, asioiden valmistelijana sekä esittelijänä on välttämätön. Säännös ei estä kirkkoherran valitsemista seurakunnanneuvoston puheenjohtajaksi.

Lisätään 90 a § Toimielimen päätöksentekotavat, 90 b § Sähköinen kokous, 90 c § Sähköinen päätöksentekomenettely. Nämä säännökset ovat vastaavat kuin kirkkolaissa (652/2023) 10 luvun 12–15 §.

Ehdotettu 97 § hylätään ja voimassa oleva säännös jätetään entiselleen.

Ehdotettu 109 § hyväksytään lisäämällä neljäs momentti koskien valmiussuunnittelua ja etukäteisvalmistelua ja säännöksen uusi numero on 117 a §. Tämä säännös on pääosin vastaava kuin kirkkolain (652/2023) 11 luvun 3 §.

29. marraskuuta 2023

Elina Palola
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Anu Puustinen
Sihteeri

SUOMEN ORTODOKSINEN KIRKOLLISHALLITUS

Karjalankatu 1, 70110 Kuopio
puh. 0206 100 210, faksi 0206 100 211
kirkollishallitus@ort.fi

Kirkolliskokoukselle

Asia 10. Esitys ortodoksisesta kirkosta annetun lain säännösten muuttamiseksi ja tähän liittyväksi hallituksen esitykseksi.

Vastaesitys:

Esitämme, että lakivaliokunnan esitys hylätään.

Perustelut:

Lain tavoite on löytää kirkolle tapa toimia yhdessä valtiiovallan kanssa. Nyt käsillä oleva esitys muuttaisi kirkkoamme kohti maallista organisaatiota, jossa kirkon erityispiirteitä uskonnollisena yhteisönä ei tunnisteta. Lakivaliokunnan esitys ei tue patriarkkamme esille tuomia periaatteita demokraattisen päätöksenteon ja hengellisen huolenpidon yhteydestä. Lakiesitys etäännyttä kirkkomme hallintoa ortodoksisesta kirkkokäsityksestä.

Patriarkan Bartolomeos tervehtiessään 100-vuotisjuhlaa viettävään Suomen ortodoksisen kirkon jäseniä tunnusti että, *”Te olette oppineet tavan toimia ja luoda suhteita valtiotaltaan kokonaisvaltaisella ja arvokkaalla tavalla.”*

Patriarkkamme korosti tämän kirkolliskokouksen avajaispuheessaan, että *”Kirkon alati muotoutuva maailmassa muutos on väistämätöntä, kun pyrimme mukauttamaan toimintaamme uskovaisten tarpeisiin ja ympärillämme olevan maailman haasteisiin. Samalla kun vaalimme uskomme ajattomia totuuksia ja dogmeja, on tärkeää pohtia myös sitä, kuinka kirkon kanonit ja lait voivat paremmin palvella yhteisöme hengellistä hyvinvointia. Näin tehdessämme pysymme uskollisina ortodoksiselle perinteelle, joka on aina mahdollistanut lempeän joustavuuden kanonisen kehyyksensä sisällä antaen meille keinot sopeutua elämän muuttuviin olosuhteisiin.”*

Lakiesitystä, jonka saimme ennen tämän kirkolliskokouksen alkua, valmisteltiin neljä vuoden ajan. Nyt esitetyt muutokset on tuotu täysistuntoon kirkolliskokouksen viimeisinä hetkinä, ja niiden myötä lakiesitys on muuttunut lähes kokonaan kolmen vuorokauden aikana.

Allekirjoittajat:

Aleksander Roszczenko
Heikki Huttunen
Ioannis Lampropoulos
Kimmo Kallinen
Jaakko Vainio
Mikko Sidoroff
Rauno Pietarinen
Timo Tynkkynen
Teemu Toivonen
Teo Merras

Jaakko Vainio käytti kannatuspuheenvuoron vastaesitykseen.

Asiasta suoritettiin kädennostoäänestys. Lakivaliokunnan pohjaesitystä/mietintöä kannatti 14 edustajaa ja vastaehdosta kannatti 17 edustajaa, 5 tyhjää.

Päätös:

Asia hylättiin yksinkertaisella enemmistöllä.

***

Asia 9. Vuoden 2024 talousarvio ja taloussuunnitelmat 2025–2026

Talousvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta pyysi ja sai kaksi lausuntoa sivistysvaliokunnalta ja kuuli piispa Sergeitä, kirkon palvelukeskuksen johtaja Jari Rönkköä, talouspäällikkö Henna Mynttistä sekä kasvatus- ja koulutuspäällikkö Antti Räsästä.

Päätösesitys

Talousvaliokunta yhtyy kirkollishallituksen esitykseen ja esittää hyväksyttäväksi Suomen ortodoksisen kirkon keskusrahaston vuoden 2024 talousarvion sekä toiminta- ja taloussuunnitelman vuosille 2025–2026 seuraavin muutoksien:

Talousarvio 2024

Kustannuspaikalle 301 Avustukset ja yhteistyösopimukset lisätään

- ukrainalaisten pakolaisten parissa tehtävään työhön 60 000 euroa (2024 yhteensä 130 000 euroa)
- kolttasaamelaisten 75-vuotisjuhlaa varten 10 000 euroa (2024 yhteensä 15 000 euroa)

Kustannuspaikalta 301 Avustukset ja yhteistyösopimukset vähennetään

- peruskorjausavustusta 30 000 euroa (2024 yhteensä 220 000 euroa)
- konservointiavustusta 20 000 euroa (2024 yhteensä 50 000 euroa)

Kustannuspaikalta 401 Julkaisutoiminta vähennetään 10 000 euroa (2024 yhteensä 5 000 euroa) käsikirjatyöryhmälle varatusta rahasta.

Kustannuspaikalle 131 Ortodoksinen seminaari lisätään 3 000 euroa asiantuntijapalveluihin lakitekniistä työtä varten (2024 yhteensä 4 000 euroa).

Tulojen ja menojen tasapainoon saattamiseksi talousvaliokunta esittää kahden prosentin budjettileikkausta jokaiselle kustannuspaikalle, pois lukien kustannuspaikat 301 Avustukset ja yhteistyösopimukset, 701 As Oy Suokatu 41, 702 Muut vuokrahuoneistot, 703 Petsamon vuokrahuoneistot, 801 Eläkekassat, 811 Sijoitustoiminta ja 820 Poistot. Säästötavoite vuodelle 2024 on 100 000 euroa.

Talousvaliokunta yhtyy kirkollishallituksen esitykseen taloussuunnitelmavuosien 2025 ja 2026 osalta, eikä esitä muutoksia niihin. Talousvaliokunta esittää, että taloustyöryhmän työtä jatketaan.

Talousvaliokunta yhtyy kirkollishallituksen esitykseen, että talousarvion sitovuustaso on taloussäännön mukaisesti kustannuspaikka. Kustannuspaikkavastaavalla on harkintavalta enintään 10 prosentin suuruisiin perusteltuihin poikkeamiin ja kirkollishallituksella on kustannuspaikkakohtainen harkintavalta enintään 20 prosentin suuruisiin perusteltuihin poikkeamiin.

Talousarviovuoden 2024 tulos on 106 300 euroa alijäämäinen.

- Alijäämäiseen tulokseen vaikuttaa 50 000 euron kriisiraha (kp 301), jota ei ole tarkoitus käyttää, mikäli sille ei ole tarvetta. Kirkollishallitus käyttää harkintavaltaa kriisirahan myöntämisessä.

Lisäksi talousvaliokunnan esitys kahden prosentin säästötavoitteista, jolla tavoitellaan vähintään 100 000 euron säästöä, tulee näkymään vasta tilinpäätöksen yhteydessä.

Taloussuunnitelmavuodet 2025 ja 2026 ovat alijäämäisiä 138 300 euroa. Talousvaliokunta pitää tärkeänä talouden tasapainottamista tulevina vuosina.

Päätöksen perustelut

Suomen ortodoksisen kirkon talous perustuu keskusrahastomaksuun ja valtionapuun. Keskusrahastomaksuun vaikuttaa seurakuntien verokertymän kehitys ja valtionapuun eduskunnan päätökset. Valtiontalouden tilalla on vaikutuksia kirkon ja seurakuntien talouteen.

Valtiovarainministeriön syksyn 2023 taloudellisen katsauksen mukaan Suomen talous supistuu loppuvuonna. Ensi vuonna niin yksityinen kulutus, investoinnit kuin myös vienti kääntyvät kasvuun ja BKT kasvaa 1,2 prosenttia. Vuonna 2025 kulutuksen sekä investointien kasvu vahvistuu ja BKT kasvaa 1,8 prosenttia Suomen pankin ennusteen mukaisesti.

Valtionapu vuonna 2024 on 2 771 000 euroa. Ortodoksisesta kirkosta annetussa laissa valtionavun määrärahaa huomioidaan kustannustason muutos yleisen hintatason muutoksen perusteella. Eduskunta hyväksyi 24.11.2023 ortodoksisesta kirkosta annetun lain 119 §:n muuttamisen. Kyseinen muutos lakiin tarkoittaa sitä, että määrärahaa korotetaan vuosittain määrällä, joka vastaa kuluttajahintaindeksin nousua vähennettynä yhdellä prosenttiyksiköllä. Yhden prosenttiyksikön leikkauksen jälkeen valtionavun korotus on 34 000 euroa vuonna 2024.

Palta ry:n ja Kirkon alat ry:n välinen työehtosopimus on voimassa vähintään 31.1.2025 asti. Palkkojen korotuksista on mahdollista sopia vuonna 2024 paikallisesti. Mikäli paikallista sopimusta ei tehdä, työnantaja maksaa keväällä 2024 kahdensadan euron kertakorvauksen sekä 2,1 prosentin suuruisen yleiskorotuksen sekä 0,4 prosentin suuruisen erän, jonka käyttämisestä työnantaja voi päättää.

Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että kirkko jatkossakin huolehtii tarpeellisten ohjelmistojen hankkimisesta ja päivittämisestä (dokumenttienhallintajärjestelmä, kiinteistötietojärjestelmä, arvoirtaimistojärjestelmä, asiakirjanhallintajärjestelmä, henkilöstöhallinnon ohjelmisto).

Talousvaliokunta painottaa talousarviossa vuodelle 2024 ja taloussuunnitelmissa vuosille 2025–2026 seuraavia osa-alueita: monikulttuurinen työ, seurakunnan perustyö ja toiminta sekä kirkon yhteisten järjestelmien ja palveluiden kehittäminen.

Siirtyminen hyvinvointialueisiin vuoden 2023 alussa muutti kirkollisveron perusteena olevaa veropohjaa. Veropohjan muutokset vaikuttavat myös seuraavien vuosien keskusrahastomaksujen kertymään. Kertymän ennustettavuus on seuraavien 3–4 vuoden aikana tavanomaista heikompi edellä mainittujen muutosten takia.

Talousvaliokunta haluaa kiinnittää erityistä huomiota siihen, että tehdyillä kirkolliskokousaloitteilla on lähes aina kustannusvaikutuksia, jotka vaikuttavat talousarvion lopputulokseen. Mikäli kirkolliskokous haluaa tasapainottaa kirkon taloutta, tulee kirkolliskokouksessa kiinnittää enemmän huomiota asioiden priorisointiin. Talousvaliokunta edellyttää kirkollishallituksen yhdessä taloustyöryhmän kanssa laativan pitkän aikavälin hahmotelman talouden reunaehdoista ja tulevaisuuden näkymistä.

29. marraskuuta 2023

Teo Merras
talousvaliokunnan puheenjohtaja

Mikael Honkaselkä
sihteeri

Asiasta käytettiin seuraavat puheenvuorot;
 Palola Kaisa
 Lampropoulos Ioannis
 Tchervinskij-Matsi Irina
 Merras Teo

Puheenvuorojen aikana esiin tuotiin täysistunnossa VI sivistysvaliokunnan hyväksytty mietintö. Suoritettiin kädennostoäänestys talousvaliokunnan mietinnön ollessa pohjaesitys ja vastaesitykseksi nostettu sivistysvaliokunnan aiemmin hyväksytty mietintö.

Talousvaliokunnan mietintöä edustajista kannatti 17 henkilöä ja sivistysvaliokunnan vastaesitys sai kannatusta 17 edustajalta, 2 tyhjää. Äänten mennessä tasan, puheenjohtajan ääni ratkaisi.

Päätös:

Talousvaliokunnan mietintö hyväksyttiin esityksen mukaisesti.

***

Asia 12. Kirkolliskokousaloite avustuksesta kolttasaamelaisten uudelleenasuttamisen 75-vuotisjuhlaan

Sivistysvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Sivistysvaliokunta pyysi ja sai asiasta lausunnon talousvaliokunnalta.

Päätösesitys

Sivistysvaliokunta esittää kirkolliskokoukselle, että se osoittaa vuoden 2024 talousarviossa 15.000 € avustuksen Pohjois-Suomen ortodoksiselle seurakunnalle kolttasaamelaisten uudelleenasuttamisen 75-vuotisjuhlan kuluihin.

Päätöksen perustelut

Sivistysvaliokunta katsoo, että kolttasaamelaisen kulttuurin vaaliminen ja kolttakansan hengellisestä hyvinvoinnista huolehtiminen on Suomen ortodoksiselle kirkolle paitsi velvollisuus, mutta ennen kaikkea kunniatehtävä. Niinpä vuoden 2021 kirkolliskokous myönsi 30.000 € jumalanpalvelus- ja Raamatun tekstin käännöstyöhön. Avustus jakautuu kolmelle vuodelle. Työ alkoi välittömästi vuonna 2022 ja on edennyt hyvin kolmen kääntäjän voimin. Suomen ortodoksinen kirkko on sijoittanut pappi-kanttori -työparin Ivaloon nimenomaan huolehtimaan kolttakansan hengellisistä tarpeista.

Kolttasaamelaisten uudelleenasuttaminen alkoi toisen maailmansodan jälkeen vuonna 1949. Vuonna 2024 kolttakansa viettää uudelleenasuttamisen 75-vuotisjuhlaa, jonka suunnittelussa ja toteutuksessa Pohjois-Suomen ortodoksinen seurakunta / Lapin ortodoksinen kappeliseurakunta tekee läheistä yhteistyötä Kolttien kyläkokouksen, Kolttakulttuurisäätiön ja muiden toimijoiden kanssa.

29. marraskuuta 2023

Aleksander Roszczenko
 Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Antti Partiainen
 Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin sivistysvaliokunnan mietinnön mukaan.

***

5. Arkkipiispan päätöspuhe**Arkkipiispa Leon päätöspuheenvuoro kirkolliskokouksessa 30. marraskuuta 2023**

Kristuksessa rakkaat esipaimenet, hyvät kirkolliskokousedustajat: isät, sisaret ja veljet!

Uuden toimikauden ensimmäinen kirkolliskokous on päättänyt ensimmäisen kokoontumisensa. Kokouksemme on käsitellyt tärkeitä asioita ja saanut aikaan tarpeellisia päätöksiä. Kaikki suunnitellut päätökset eivät kuitenkaan toteutuneet. Kiitän ensisijassa kaikkia kirkolliskokousedustajia käydyistä keskusteluista, pohdinnoista sekä huolenkannosta kirkkomme tulevaisuudesta.

Tässä kokouksessa valittiin uudet jäsenet kirkollishallituksen kollegioon. Kuten olette huomanneet, on edessämme paljon tehtävää seuraavan vuoden ajaksi.

Aivan varhaisessa kirkossa kokousten tarkoituksena oli säilyttää eheänä kirkon ykseys. Ykseys ei tarkoittanut erilaisten mielipiteiden torjumista, vaan nimenomaan kerääntymistä niitä kuuntelemaan. Kirkon kokousta kutsutaan edelleen perinteisesti synodiksi, joka kreikankielisenä sanana merkitsee yhdessä kuljettavaa tietä. Myös ensimmäisiä kristittyjä kutsuttiin toisinaan nimellä ”he, jotka seuraavat tietä”.

Pidän paljon tästä ilmaisusta. Se auttaa meitä ymmärtämään, että me kirkkona etsimme jatkuvasti suuntaamme, emmekä ole paikoillemme jähmettynyt instituutio. Meihin kirkon palvelijoihin liitetty tievertaus muistuttaa siitä, ettemme ole ensimmäiset emmekä viimeiset, jotka vievät kirkon asioita eteenpäin. Elämme samoilla ehdoilla kuin meitä edeltäneet sukupolvet. Heidän laillaan pyrimme patriarkkamme sanoin navigoimaan nykyhetkessä kohti uusia haasteita ja tienhaaroja.

Kristityn elämän vertaaminen matkaan on liiankin tavallista, mutta toisaalta kuvakieli on niin houkutteleva, etten malta olla siihen viittaamatta. Raamattu on nimittäin tulvillaan kertomuksia, rukouksia ja kehoituksia, jotka viittaavat tarpeeseen löytää nimenomaan oikea tie ja varoittavat riskistä valita väärin ja siten kadottaa oikea elämänsuunta. Esimerkiksi evankeliumin kertomus sokeasta kerjäläisestä **Bartimaioksesta** kuvailee, kuinka hän istui tien sivussa. Hän istui tien sivussa, sillä hän uskoi milloin tahansa voitavansa kohdata Kristuksen. Hänellä oli myös hätä ja halutessaan tulla lähemmäksi Jumalaamme hän koh-tasi myös vastustusta juuri niiden joukosta, jotka olivat Kristuksen seurassa lähellä häntä.

On itsestään selvää, että Kristus pysähtyy tiellä, kun hän kuulee Bartimaioksen huutavan. Olemmeko joskus lukeneet evankeliumista, että Herramme jatkaa matkaansa ja kulkee ohitse, kun joku tarvitsee häntä? Ei, hän pysähtyy aina. Väen paljouden keskellä ja suuressa hälyssä sokea ei kuitenkaan ensin kuullut Jeesuksen kutsua, mutta sitten tapahtui jotakin ihmeellistä. Jotkut suuresta joukosta juoksivat Bartimaioksen luo ja sanoivat: ”Älä pelkää. Nouse, hän kutsuu sinua”. Ei ole siis ainoastaan ihmisiä, jotka yrittävät estää toisia löytämästä Kristusta, vaan on myös niitä, jotka välittävät hänen kutsunsa ja auttavat toisiakin huomaamaan sen.

Ja kun tuo sokea kerjäläinen lopulta kuuli kutsun, heitti hän päällysvaatteensa pois, nousi jaloilleen ja meni Jeesuksen luokse. Häntä ei estänyt sokeus, sillä juuri se ajoi hänet alun alkaen Kristuksen käsivarsille. Sokeana oleminen ei ollut mikään ongelma. Se, ettei tahdo tunnustaa olevansa sokea, on kuitenkin suuri on-

gelma. Bartimaios otti sokeuden mukaansa Herramme luokse, mutta ei kaikkea sitä, mikä sitoi hänet maahan ja esti häntä juoksemasta.

Jos me tahdomme todella tulla Kristuksen luo, meillä täytyy olla myös rohkeutta jättää tiettyjä asioita ja asenteita. Raamatun päällysvaate oli symboli kaikelle sille, mikä tähän asti esti Bartimaiosta tulemasta Jeesuksen luo. Jotakin on siis jätettävä taakseen, joistakin asioista ja suhtautumisista on luovuttava. Kristus tekee enimmänsä osan, mutta symbolisen että konkreettisen eleen saa jokainen kuitenkin tehdä itse.

Hyvät kirkolliskokousedustajat! Evankelista **Markus** jatkaa tarinaa kertoen, että näkönsä saatuaan mies seurasi Kristusta tiellä. Voimme kuvitella, miten hän – kun hänen silmänsä olivat avautuneet – ennen kaikkea näki Jumalan kasvot. Kuka ei siis tahtoisi olla niin kuin Bartimaios? Miksi emme tahtoisi olla niin kuin Bartimaios? Onhan meillä kaikilla sama syy olla tuolla tiellä tavoitteenamme kohdata hänet, joka on itse totuus ja tie (Joh. 14:6).

Kiitän nyt kaikkia kirkolliskokousedustajia käydyistä keskusteluista, pohdinnoista, huolen- ja vastuunkannosta kirkkomme tulevaisuudesta. Kiitän teitä kaikkia yhteisestä työstä. Samalla haluan esittää erityiset kiitokseni kirkkomme nuorille kirkolliskokousstuerteille, jotka ovat esimerkillisellä tavalla olleet täällä apuna tutustuen kirkkomme päätöksentekoon. Toivotan teille opiskeluntäyhteistä loppuvuotta ja tulevan alkua. Kiitän myös koko sihteeristöä, kaikkia palvelukeskuksen ihmisiä ja Valamon Kristuksen kirkastumisen luostaria hyvästä yhteistyöstä ja vieraanvaraisuudesta. Hyvää kotimatkaa ja siunattua Kristuksen syntymäjuhlan odotusta teille kaikille.

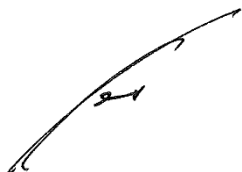
6. Istunnon päättäminen

Loppurukouksena laulettiin ”Totisesti on kohtuullista”.

Puheenjohtaja päätti VII täysistunnon klo 8.30.

***

Pöytäkirjan vakuudeksi

Arkkipiispa Leo
Helsingin ja koko Suomen arkkipiispa
Kirkolliskokouksen puheenjohtaja

Jouni Heino
Kirkolliskokouksen lakimies

Merja Vartiainen
Hallintosihteeri
Kirkolliskokouksen sihteeri

PÖYTÄKIRJAN TARKASTUS

Tarkastusvaliokunta on tarkastanut kirkolliskokouksen 27.-30.11.2023 pöytäkirjan ja todennut sen kokouksen kulun mukaiseksi.

Arkkimandriitta Mikael

Lampropoulos Ioannis

Palola Elina

Tolvanen Matti

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 60 pages before this page

Dokumentet inneholder 60 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 60 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 60 sider før denne side

Detta dokument innehåller 60 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende